

วิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนทางการเงินประพันธ์ในนิราศอิเหนา

กับต้นทุนทางการเงินประพันธ์ของสุนทรภู่

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับต้นทุนทางการเงินประพันธ์ของสุนทรภู่ และต้นทุนทางการเงินประพันธ์ในนิราศอิเหนา ด้านลักษณะการแต่งกลอนสุภาพ ด้านการใช้คำและความ พรรคนะของกวี ด้านกวีโวหาร และด้านกลวิธีของการประพันธ์ ได้เสนอไว้อย่างชัดเจนแล้วในบทที่ 2 และบทที่ 3 ในบทนี้จะได้นำการวิเคราะห์ต้นทุนทางการเงินประพันธ์ในนิราศอิเหนา มาเปรียบเทียบกับต้นทุนทางการเงินประพันธ์ของสุนทรภู่อย่างละเอียดทุกด้านว่า มีด้านใดเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร โดยจะแบ่งผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านละสองประเด็น คือ ประเด็นที่ต้นทุนทางการเงินประพันธ์มีลักษณะเหมือนกันและต่างกัน คำว่าเหมือนกัน ในที่นี้ หมายถึง ค่าที่คำนวณได้จากรายการต่าง ๆ ของต้นทุนทางการเงินประพันธ์ในนิราศอิเหนา กับต้นทุนทางการเงินประพันธ์ของสุนทรภู่ เมื่อคิดเป็นร้อยละแล้ว แตกต่างไม่เกินร้อยละ 10

ส่วนประเด็นที่ต้นทุนทางการเงินประพันธ์มีลักษณะต่างกันนั้น คำว่า ต่างกัน ในที่นี้หมายถึง ค่าที่คำนวณได้จากรายการต่าง ๆ ของต้นทุนทางการเงินประพันธ์ในนิราศอิเหนา กับต้นทุนทางการเงินประพันธ์ของสุนทรภู่ เมื่อคิดเป็นร้อยละแล้ว ต่างกันเกินร้อยละ 10

ดังนั้นจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนทางการเงินประพันธ์ในนิราศอิเหนากับต้นทุนทางการเงินประพันธ์ของสุนทรภู่ ตามเงื่อนไขสองประการนี้ ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนทางการเงินประพันธ์ด้านลักษณะการแต่งกลอนสุภาพ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนทางการเงินประพันธ์ในนิราศอิเหนากับต้นทุนทางการเงินประพันธ์ของสุนทรภู่ ในด้านลักษณะการแต่งกลอนสุภาพ ปรากฏผลว่าลักษณะการแต่ง

กลอนสุภาพในนิราศอิเหนามีลักษณะเหมือนกับลักษณะการแต่งกลอนสุภาพของสุนทรภู่ทุกประการ ดังจะได้แสดงตารางเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนต่อไปนี้

ตาราง 75 เปรียบเทียบจำนวนพยางค์ในกลอนแต่ละวรรค

จำนวนพยางค์	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
7 พยางค์	10	0.16	2	0.50
8 พยางค์	4111	66.06	280	69.48
9 พยางค์	1985	31.90	115	28.54
10 พยางค์	133	1.82	5	1.24
11 พยางค์	4	0.06	-	-
รวม	6223	100	403	100

จากตาราง 75 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจำนวนพยางค์ในกลอนแต่ละวรรคในนิราศอิเหนา เหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกรายการ กล่าวคือ วรรคละ 8 พยางค์ สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 66.06 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 69.48 วรรคละ 9 พยางค์ สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 31.90 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 28.54

ลักษณะการใช้คำวรรคละ 8 พยางค์ และ 9 พยางค์นั้น ค่าที่คำนวณได้ใกล้เคียงกันมาก นอกจากนี้ การบรรจุคำในกลอนวรรคละ 7 พยางค์ 9 พยางค์ 10 พยางค์ และ 11 พยางค์ ก็ปรากฏว่า นิราศอิเหนา ใช้เหมือนกับสุนทรภู่ทุกรายการ

ตาราง 76 เปรียบเทียบช่วงจังหวะของกลอนในแต่ละวรรค

ช่วงจังหวะของกลอน	จำนวนวรรคและอัตราส่วนร้อย			
	วรรค กรรมรองคู่พยางค์		นิราศดิเหมา	
2/2/3	9	0.14	1	0.25
3/2/2	1	0.02	1	0.25
2/2/4	1	0.02	-	-
3/2/3	4111	66.06	280	69.48
3/3/2	1	0.02	-	-
3/3/3	1741	27.98	93	23.08
3/2/4	204	3.28	17	4.22
3/2/5	1	0.02	-	-
3/3/5	1	0.02	-	-
4/2/3	39	0.63	5	1.24
3/3/4	75	1.21	3	0.74
3/4/3	5	0.08	-	-
4/3/3	26	0.42	1	0.25
4/2/4	5	0.08	1	0.25
4/3/4	2	0.03	1	0.25
รวม	6223	100	403	100

จากตาราง 76 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ลักษณะการใช้ช่วงจังหวะของกลอนในแต่ละวรรค นีราคติเทนา ใช้เหมือนสุนทรภู่ทุกประการ กล่าวคือ ช่วงจังหวะแบบ 3/2/3 สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 66.06 นีราคติเทนาใช้ ร้อยละ 69.48 ช่วงจังหวะแบบ 3/3/3 สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 27.98 นีราคติเทนาใช้ ร้อยละ 23.08

นอกจากสองแบบนี้ ทั้งในนีราคติเทนา และในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ปรากฏการใช้ช่วงจังหวะแบบอื่น ๆ อีกเล็กน้อย ดังรายละเอียดในตาราง 76

ตาราง 77 เปรียบเทียบตำแหน่งคำสัมผัสนอกของกลอนวรรครับซึ่งรับจากวรรคต้นและของกลอนวรรคส่งซึ่งรับจากวรรครอง

ตำแหน่งคำสัมผัสนอก	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นีราคติเทนา	
พยางค์ที่ 2	8	0.26	-	-
พยางค์ที่ 3	3013	96.97	189	94.03
พยางค์ที่ 4	34	1.09	3	1.49
พยางค์ที่ 5	25	0.80	6	2.99
พยางค์ที่ 6	25	0.80	3	1.49
พยางค์ที่ 7	2	0.06	-	-
รวม	3107	100	201	100

จากตาราง 77 ผลการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งคำสัมผัสนอกในนีราคติเทนาเหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกรายการ กล่าวคือ

สุนทรภู่นิยมส่งสัมปต์ออกไปยังขางค้ำสาม ร้อยละ 96.97

นिरาคีเหนา ซึ่งสัมปต์ออกไปยังขางค้ำสาม ร้อยละ 94.03

นอกจากตำแหน่งนี้แล้วทั้งในนिरาคีเหนาและในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ใช้น้อยมาก

ดังรายละเอียดในตาราง 77

ตาราง 78 เปรียบเทียบลักษณะสัมปต์ในของกลอนวรรคคัมและวรรครอง

เรื่อง	จำนวนวรรคและอัตราส่วนร้อย							
	ขางแรก				ขางหลัง			
	สัมปต์ สระ	สัมปต์ พยัญชนะ	ไม่มี สัมปต์	รวม	สัมปต์ สระ	สัมปต์ พยัญชนะ	ไม่มี สัมปต์	รวม
วรรณกรรมของสุนทรภู่	2735	206	166	3107	2755	233	119	3107
	88.03	6.63	5.34	100	88.67	7.50	3.83	100
นिरาคีเหนา	189	2	10	201	193	2	6	201
	94.03	0.99	4.98	100	96.02	0.99	2.99	100

จากตาราง 78 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ลักษณะสัมปต์ในของกลอนวรรคคัม และวรรครอง ในนिरาคีเหนา เหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกประการ คือ สุนทรภู่ใช้สัมปต์สระขางแรก ร้อยละ 88.03 ขางหลังร้อยละ 88.67 ในนिरาคีเหนาใช้สัมปต์สระ ขางแรกร้อยละ 94.03 ขางหลังร้อยละ 96.02 นอกจากนี้ทั้งในนिरาคีเหนาและในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ยังมีลักษณะที่ใช้สัมปต์พยัญชนะและไม่มีสัมปต์อีกเล็กน้อย ดังรายละเอียดในตาราง 78

ตาราง 79 เปรียบเทียบลักษณะสัมพัทธ์ในของกลอนวรรครับและวรรคส่ง

เรื่อง	จำนวนวรรคและอัตราส่วนร้อย							
	ช่วงแรก				ช่วงหลัง			
	สัมพัทธ์ สระ	สัมพัทธ์ พยัญชนะ	ไม่มี สัมพัทธ์	รวม	สัมพัทธ์ สระ	สัมพัทธ์ พยัญชนะ	ไม่มี สัมพัทธ์	รวม
วรรณกรรมของสุนทรภู่	267	2258	591	3116	2833	129	154	3116
	8.57	72.46	18.97	100	90.92	4.14	4.94	100
นิราศอิเหนา	17	149	36	202	200	2	-	202
	8.42	73.76	17.82	100	99.01	0.09	-	100

จากตาราง 79 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ลักษณะสัมพัทธ์ในของกลอนวรรครับและวรรคส่งใน นิราศอิเหนา เหมือนกับวรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกรายการ คือ

สุนทรภู่ใช้สัมพัทธ์พยัญชนะในช่วงแรก ร้อยละ 72.46

ในนิราศอิเหนาใช้สัมพัทธ์พยัญชนะในช่วงแรก ร้อยละ 73.76

สุนทรภู่ใช้สัมพัทธ์สระในช่วงหลัง ร้อยละ 90.92

ในนิราศอิเหนาใช้สัมพัทธ์สระในช่วงหลัง ร้อยละ 99.01

นอกจากนี้ในส่วนที่เป็นสัมพัทธ์สระในช่วงแรก หรือสัมพัทธ์พยัญชนะในช่วงหลัง หรือลักษณะที่ไม่มีสัมพัทธ์ทั้งในช่วงแรกและช่วงหลัง ในนิราศอิเหนาก็ใช้เหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกรายการ

ตาราง 80 เปรียบเทียบจำนวนสัมพัทธ์พืชและสัมพัทธ์สระ

ลักษณะสัมพัทธ์	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
สัมพัทธ์สระ	9713	51.92	666	51.99
สัมพัทธ์พยัญชนะ	9478	48.08	615	48.01
รวม	19191	100	1281	100

จากตาราง 80 ผลการเปรียบเทียบจำนวนสัมพัทธ์พืชและสัมพัทธ์สระในนิราศอิเหนา เหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกประการ กล่าวคือ สุนทรภู่ใช้สัมพัทธ์สระมากกว่าสัมพัทธ์พยัญชนะเพียงเล็กน้อย คือ ใช้สัมพัทธ์สระ ร้อยละ 51.92 ใช้สัมพัทธ์พยัญชนะ ร้อยละ 48.08 ในนิราศอิเหนา ก็ใช้สัมพัทธ์สระมากกว่าสัมพัทธ์พยัญชนะเล็กน้อยเช่นเดียวกัน คือ ใช้สัมพัทธ์สระ ร้อยละ 51.99 ใช้สัมพัทธ์พยัญชนะ ร้อยละ 48.01

ตาราง 81 เปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคำทายวรรคศัพท์

เสียงวรรณยุกต์	จำนวนวรรคและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เสียงสามัญ	14	0.90	-	-
เสียงเอก	442	28.53	30	30.00
เสียงโท	535	34.54	29	29.00

ตาราง 81 (ต่อ)

เสียงวรรณยุกต์	จำนวนวรรคและอัตราส่วนรอย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เสียงตรี	303	19.69	19	19.00
เสียงจัตวา	253	16.33	22	22.00
รวม	1549	100	100	100

จากตาราง 81 ผลการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคำท่ายวรรคสมัยในนิราศอิเหนา เหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกรายการ กล่าวคือ สุนทรภู่ใช้เสียงโท ร้อยละ 34.54 นิราศอิเหนา ใช้ร้อยละ 29.00 สุนทรภู่ใช้เสียงเอก ร้อยละ 28.53 นิราศอิเหนา ใช้ร้อยละ 30.00 สุนทรภู่ใช้เสียงตรี ร้อยละ 19.63 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 19.00 สุนทรภู่ใช้เสียงจัตวา ร้อยละ 16.33 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 22.00 ส่วนเสียงสามัญนั้น ทั้งในนิราศอิเหนาและสุนทรภู่ไม่นิยมใช้

ตาราง 82 เปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคำท่ายวรรครับ

เสียงวรรณยุกต์	จำนวนวรรคและอัตราส่วนรอย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เสียงสามัญ	1	0.06	-	-
เสียงเอก	59	3.79	6	5.41

ตาราง 82 (ต่อ)

เสียงวรรณยุกต์	จำนวนวรรคและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เสียงโท	55	3.53	2	1.80
เสียงตรี	-	-	-	-
เสียงจัตวา	1443	92.62	93	92.08
รวม	1558	100	101	100

จากตาราง 82 ผลการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคำท่ายวรรคตรีในนิราศอิเหนา เหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ของคำท่ายวรรคตรีในวรรณกรรมของสุนทรภู่ คือ เสียงจัตวา สุนทรภู่ใช้ร้อยละ 92.62 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 92.08 นอกจากนี้แล้ว ทั้งในนิราศอิเหนา และในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ใช้เสียงอื่นเพียงเล็กน้อย แต่ไม่ใช้เสียงตรี

ตาราง 83 เปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคำท่ายวรรครอง

เสียงวรรณยุกต์	จำนวนวรรคและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เสียงสามัญ	1441	92.49	86	85.15
เสียงเอก	-	-	-	-
เสียงโท	-	-	-	-

ตาราง 83 (ต่อ)

เสียงวรรณยุกต์	จำนวนวรรคและอัตราส่วนรอย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เสียงตรี	117	7.51	15	14.85
เสียงจัตวา	-	-	-	-
รวม	1558	100	101	100

จากตาราง 83 ผลการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคำท่ายวรรคองในนิราศอิเหนา เหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ของคำท่ายวรรคองในวรรณกรรมของสุนทรภู่ คือ เสียงสามัญ สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 92.49 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 85.15 เสียงตรี สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 7.51 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 14.85 ส่วนเสียงอื่น ๆ ไม่ปรากฏ

ตาราง 84 เปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคำท่ายวรรคอง

เสียงวรรณยุกต์	จำนวนวรรคและอัตราส่วนรอย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เสียงสามัญ	1477	94.80	91	90.10
เสียงเอก	2	0.13	-	-
เสียงโท	1	0.06	-	-
เสียงตรี	78	5.01	10	9.09
เสียงจัตวา	-	-	-	-
รวม	1558	100	101	100

จากตาราง 84 แสดงการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคำท้ายวรรคส่งในนิราศอิเหนา เหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ของคำท้ายวรรคส่งในวรรณกรรมของสุนทรภู่ คือเสียงสามัญ สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 94.80 นิราศอิเหนา ใช้เสียงสามัญ ร้อยละ 90.01 เสียงตรี สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 5.01 นิราศอิเหนา ใช้เสียงตรี ร้อยละ 9.09 นอกจากสองเสียงนี้แล้ว สุนทรภู่ใช้เสียงเอกและเสียงโทอีกเพียงเล็กน้อย ส่วนในนิราศอิเหนาไม่ปรากฏเสียงอื่นเลย

จากตาราง 75 - 84 ซึ่งได้แสดงการเปรียบเทียบทางด้านองการประพันธ์ทางด้านลักษณะการแต่งกลอนสุภาพ ในนิราศอิเหนา กับทางด้านองการประพันธ์ทางด้านลักษณะการแต่งกลอนสุภาพของสุนทรภู่ ผลการวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบปรากฏอย่างเด่นชัดว่า ผู้แต่งนิราศอิเหนามีทางด้านองการประพันธ์ทางด้านลักษณะการแต่งกลอนสุภาพ ในเรื่องจำนวนพยางค์ของกลอนแต่ละวรรค ช่วงจังหวะของกลอน ตำแหน่งคำสัมผัสนอก ลักษณะสัมผัสใน จำนวนสัมผัสพยัญชนะ และสระ เสียงวรรณยุกต์ของคำท้ายวรรคต่าง ๆ เหมือนกับทางด้านองการประพันธ์ของสุนทรภู่ทุกประการ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางด้านองการประพันธ์ด้านการใช้คำและความ

ในด้านทางด้านองการประพันธ์ที่เกี่ยวกับการใช้คำและความซึ่งปรากฏในนิราศอิเหนา กับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ปรากฏผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบได้สองลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะที่เหมือนกัน ทางทางด้านองการประพันธ์ด้านการใช้คำและความในนิราศอิเหนา มีลักษณะหลายประการที่เหมือนกับทางด้านองการประพันธ์ด้านการใช้คำและความของสุนทรภู่ ดังจะได้แสดงตารางเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนดังต่อไปนี้

ตาราง 85 เปรียบเทียบการใช้ค่าส่งสัมพัทธ์ระหว่างบทหรือในบทเดียวกัน

เรื่อง	จำนวนบทและอัตราส่วนร้อยละ					
	ใช้ค่าซ้ำ		ใช้ค่าไม่ซ้ำ		รวม	
วรรณกรรมของสุนทรภู่	178	11.42	1380	88.58	1558	100
นิราศอิเหนา	13	12.87	88	87.13	101	100

จากตาราง 85 ผลการเปรียบเทียบการใช้ค่าส่งสัมพัทธ์ระหว่างบท หรือในบทเดียวกัน ในนิราศอิเหนาเหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกประการ กล่าวคือ สุนทรภู่ใช้ค่าไม่ซ้ำกัน ร้อยละ 88.58 ใช้ค่าซ้ำกันเพียงร้อยละ 11.42 นิราศอิเหนาใช้ค่าไม่ซ้ำกัน ร้อยละ 87.13 ใช้ค่าซ้ำ ร้อยละ 12.87

ตาราง 86 เปรียบเทียบการใช้คำรูปธรรมและค่านามธรรม

เรื่อง	จำนวนคำและอัตราส่วนร้อยละ			
	คำรูปธรรม	ค่านามธรรม	คำอื่น ๆ	รวม
วรรณกรรมของสุนทรภู่	24180	4106	8572	36858
	64.92	12.24	22.83	100
นิราศอิเหนา	1591	213	505	2309
	68.90	9.22	21.87	100

จากตาราง 86 ผลการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่า การใช้คำรูปธรรม
 คำนามธรรม และคำอื่น ๆ ในนิราศอิเหนา เหมือนในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ
 สุนทรภู่ใช้คำรูปธรรม ร้อยละ 64.92 ใช้คำนามธรรม ร้อยละ 12.24
 นิราศอิเหนา ใช้คำรูปธรรม ร้อยละ 68.90 ใช้คำนามธรรม ร้อยละ 9.22

ตาราง 87 เปรียบเทียบการใช้คำสรรพนามแทนตัวกวี

คำสรรพนาม	จำนวนคำและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
กระหม่อมฉัน	1	0.46	-	-
ข้า	2	0.92	1	9.09
ข้าบาท	1	0.46	-	-
เจาข้า	-	-	1	9.09
ฉัน	20	9.18	2	18.18
ฉาน	1	0.46	-	-
เขษร	5	2.29	-	-
ตัวเรา	1	0.46	-	-
พระภู	1	0.46	-	-
พระสุนทร	1	0.46	-	-
พี่	148	67.89	7	63.64
เรา	21	9.68	-	-
สุนทร	8	3.67	-	-

ตาราง 87 (ต่อ)

คำสรรพนาม	จำนวนคำและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
สุนทรภู่	4	1.83	-	-
หนู	3	1.38	-	-
หม่อมฉัน	1	0.46	-	-
รวม	218	100	11	100

จากตาราง 87 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ปรากฏว่า การใช้คำสรรพนาม
 ในนิราศอิเหนา ไม่ต่างกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ
 สุนทรภู่ใช้ ที่ ร้อยละ 67.89 นิราศอิเหนาใช้ ที่ ร้อยละ 63.64
 นอกจากนี้คำสรรพนามอื่น ๆ ที่ปรากฏในนิราศอิเหนาคำนวณค่าแล้วไม่ต่างกับ
 ที่ปรากฏในวรรณกรรมของสุนทรภู่

ตาราง 88 เปรียบเทียบการใช้คำและความที่คิดปากกวี

คำและความ	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
คำ เขม่น	10	4.33	1	2.94
คั่นโดย	7	3.03	2	5.88

ตาราง 88 (ต่อ)

คำและความ	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ตะลึง	6	2.60	3	8.82
ประหลาด	9	3.90	3	8.82
รินริน	20	8.65	6	17.65
รินริน	55	23.81	7	20.59
<u>ความ</u>				
การปรารภว่าขุมผอม	7	3.03	1	2.94
การปรารภว่าทรงไหม	6	2.60	1	2.94
การเหกล้อม	11	4.76	1	2.94
การออกบวช	22	9.52	2	5.88
ความเป็นระเบียบ	14	6.06	2	5.88
คนตรีป่า	17	7.36	3	8.82
น้ำกุหลาบหรือน้ำอบ	23	9.96	1	2.94
ไม่มีดอกกลดก	24	10.39	1	2.94
รวม	231	100	34	100

จากตาราง 88 ผลการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่าการใช้ค่าและความที่
ติดปากกวีในนิราศอิเหนาเหมือนฉบับไม่วรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ

สุนทรภู่ใช้ รินริน ร้อยละ 23.81 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 20.59

สุนทรภู่ใช้ รินริน ร้อยละ 8.65 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 17.65

นอกจากคำที่กล่าวแล้วความอื่นก็ล้วนใช้ไม่ต่างกัน

ตาราง 89 เปรียบเทียบการใช้คำอุทาน

คำอุทาน	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
นิจจา	12	3.72	-	-
นิจจาเอย	9	2.79	1	2.56
หนอ	5	1.54	-	-
อนิจจา	2	0.61	1	2.56
อนิจจัง	33	0.92	-	-
เอย	9	2.79	1	2.56
เอย	109	33.75	14	35.89
โอ	174	53.87	22	56.42
รวม	323	100	39	100

จากตาราง 89 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า การใช้คำอุทานในนิราศ
อิเหนาเหมือนการใช้คำอุทานในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ

สุนทรภู่อ้อ รอยละ 53.87 นีราศอิเหนาไซ รอยละ 56.42

สุนทรภูไซ เกย รอยละ 33.75 นีราศอิเหนาไซ รอยละ 35.89

นอกจากคำดูทานสองคำนี้แล้ว คำดูทานอื่น ๆ ในนีราศอิเหนาไซไม่ต่างกัน

สุนทรภู

ตาราง 90 เปรียบเทียบการใส่คำศัพท์เลียนเสียงพูด

คำศัพท์	คำเลียนเสียงพูด	จำนวนแห่งและอัตราส่วนรอย			
		วรรณกรรมของสุนทรภู		นีราศอิเหนา	
กระแต	แต	1	2.00	-	-
กระเบน	กาเบน	1	2.00	-	-
กาแพ	กาแพ	1	2.00	-	-
ขจร	จร	1	2.00	1	10.00
คณนา	คณนา	1	2.00	-	-
จระเข	ตะเข	1	2.00	-	-
เงียบเขียบ	เงียบเขียบ	2	4.00	1	10.00
จิ้งหรีด	จิ้งหรีด	6	12.00	1	10.00
ชะมด	ชามด	1	2.00	-	-
ควาตังส์	คว่ามะคังส์	1	2.00	-	-
โทมนัส	โทรมนัส	1	2.00	-	-
ทักษัณ	คัคณัณ	1	2.00	1	10.00
นกเขาไฟ	เขาไฟ	1	2.00	-	-
นมัสการ	มัสการ	1	2.00	-	-

ตาราง 90 (ต่อ)

คำศัพท์	คำเขียนเสียงพูด	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
		วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
น้ำเตา	เตา	1	2.00	-	-
นิพพาน	นฤพาน	1	2.00	-	-
บรรทม	ประทม	1	2.00	1	10.00
ฝรั่ง	ฝาทรง	1	2.00	-	-
พายุ	ทยุ	1	2.00	-	-
เพ็ญ	เพ็ง	1	2.00	1	10.00
มรรคา	มรคา	6	12.00	1	10.00
มหรณพ	มหารณพ	1	2.00	-	-
มะพร้าว	พร้าว	2	4.00	-	-
แมงกูด	แมงกู	1	2.00	-	-
ย่าเเกรง	ย่าเแง	1	2.00	-	-
ระกำ	ทาระกำ	1	2.00	-	-
ระทวยระทศ	ระทวยทศ	-	-	1	10.00
ระทกระเหิน	กระทกระเหิน	-	-	1	10.00
รำจวน	รำจวน	6	12.00	1	10.00
วัว	งัว	1	2.00	-	-
สถาพร	ดาพร	1	2.00	-	-
อติเรก	อทีเรก	2	4.00	-	-

ตาราง 90 (ต่อ)

คำศัพท์	ค่าเฉลี่ยเชิงพูด	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
		วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
อิทธิคดี	อิทธิคดี	1	2.00	-	-
อมฤต	อามฤต	1	2.00	-	-
รวม		50	100	10	100

จากตาราง 90 ผลการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่า การใช้คำศัพท์เฉลี่ยเชิงพูดในนิราศอิเหนา เหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ สุนทรภู่ใช้ จังหรีด มรคา รำจวน คำจะร้อยละ 12.00 นิราศอิเหนา ใช้ จังหรีด มรคา รำจวน คำจะร้อยละ 10.00 นอกจากนี้ค่าเฉลี่ยเชิงพูดอื่น ๆ ที่ปรากฏในนิราศอิเหนาล้วนไม่ต่างจากที่ปรากฏในวรรณกรรมของสุนทรภู่

ตาราง 91 เปรียบเทียบการใช้คำไวพจน์ของ "นาง"

คำเรียกนาง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
กระพุ่มพวง	-	-	1	1.67
กลอยจิต	-	-	1	1.67
กลอยใจ	2	0.56	-	-

ตาราง 91 (ต่อ)

คำเรียกนาง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศศิเตนาศ	
กลอยฤทัย	1	0.28	-	-
กลอยสวาท	-	-	1	1.67
กนิษฐา	2	0.56	-	-
กานดา	1	0.28	-	-
แก้ว	14	3.87	-	-
แก้วตา	5	1.39	-	-
แก้วเนตร	2	0.56	-	-
ขวัญ	7	1.93	3	5.00
ขวัญเนตร	1	0.28	1	1.67
ขวัญฟ้า	1	0.28	-	-
ขวัญออน	1	0.28	1	1.67
ขนิษฐ	1	0.28	-	-
เจ้า	42	11.60	3	5.00
โคม	17	4.70	1	1.67
โคมงาม	1	0.28	-	-
โคมฉาย	1	0.28	1	1.67
โคมยง	2	0.56	-	-
ดวงใจ	3	0.83	-	-

ตาราง 91 (ต่อ)

คำเรียกนาง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนรอย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ดวงเนตร	1	0.28	-	-
ดวงนัยเนตร	1	0.28	-	-
ดวงสมร	2	0.56	-	-
คอกฟ้า	2	0.56	-	-
ทวามชม	-	-	1	1.67
ทวามเซย	-	-	2	3.33
ทวามสงวน	1	0.28	1	1.67
เทพธิดา	1	0.28	-	-
นวล	13	3.59	-	-
นวลนาง	1	0.28	-	-
นวลเนื้อ	1	0.28	-	-
นวลละออง	3	0.83	1	1.67
นวลหง	1	0.28	-	-
นง	76	21.00	17	28.33
นงแก้ว	2	0.56	-	-
นงนุช	-	-	1	1.67
นงยา	-	-	1	1.67
นงหญิง	1	0.28	-	-

ตาราง 91 (ต่อ)

คำเรียกนาง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อยละ			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
นาง	53	14.64	6	10.00
นางท่า	1	0.28	-	-
นารี	9	2.49	-	-
นุช	7	1.93	2	3.33
เนื้อเย็น	1	0.28	-	-
เนื้อหอม	2	0.56	-	-
ปลื้มใจ	1	0.28	1	1.67
พงา	3	0.83	1	1.67
พุ่มพวง	2	0.56	-	-
ภคินี	6	1.67	-	-
มณฑาทิพย์	2	0.56	-	-
มารศรี	1	0.28	-	-
มิ่ง	4	1.10	-	-
มิ่งขวัญ	3	0.83	1	1.67
มิ่งมิตร	2	0.56	-	-
มิ่งสมร	2	0.56	-	-
แม่	1	0.28	-	-
แม่นอง	1	0.28	-	-

ตาราง 91 (ต่อ)

คำเรียกนาง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย		นิราศอิเหนา	
	วรรณกรรมของสุนทรภู่			
ยอครัก	1	0.28	-	-
ยาหยี	-	-	5	8.33
ยุพิน	-	-	1	1.67
โยมหญิง	1	0.28	-	-
รอยช้าง	1	0.28	-	-
วิมลพักตร์	1	0.28	-	-
แววตา	2	0.56	-	-
ศรีสวัสดิ์	1	0.28	-	-
ศรีเสาวภาคย์	1	0.28	-	-
สตรี	1	0.28	-	-
สมร	7	1.93	2	3.33
สายใจ	2	0.56	-	-
สายสมร	4	1.10	-	-
สายสวาท	3	0.83	1	1.67
สายสุกใจ	3	0.83	-	-
สาว	4	1.10	-	-
สาวน้อย	1	0.28	-	-
สาวสวรรค์	1	0.28	-	-

ตาราง 91 (ต่อ)

คำเรียกนาง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อยละ			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
สุคา	6	1.67	-	-
สุคาควง	2	0.56	-	-
สุรางค์	1	0.28	-	-
สุคตสวาท	5	1.39	-	-
เสาวภาคย์	1	0.28	-	-
หม่อมทาม	1	0.28	-	-
อัปสร	1	0.28	-	-
รวม	362	100	60	100

จากตาราง 91 ผลการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่า การใช้คำไวพจน์ของนางในนิราศอิเหนาไม่ต่างกับที่ปรากฏในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือนาง สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 21.00 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 28.33 นาง สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 14.64 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 10.00 เจ้า สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 11.60 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 5.00 นอกจากคำไวพจน์ของนางดังกล่าวมาแล้ว คำเรียกนางอื่น ๆ ที่ปรากฏในนิราศอิเหนา ล้วนไม่ต่างกับวรรณกรรมของสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 91

ตาราง 92 เปรียบเทียบการใช้ค่าไวพจน์ของ "ป่า"

คำเรียกป่า	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	บรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ดง	19	13.57	3	18.75
เถื่อน	-	-	1	6.25
ป่า	40	28.57	4	25.00
ป่าระหง	2	1.43	-	-
พง	2	1.43	-	-
พนัส	1	0.71	-	-
พนา	2	1.43	-	-
พนาคร	1	0.71	-	-
พนาวัน	2	1.43	-	-
พนาลัย	2	1.43	-	-
พนาสันต	4	2.86	-	-
พนาสิน	1	0.71	-	-
พนมไพร	1	0.71	1	6.25
ไพร	31	22.14	4	25.00
ไพรขัฏ	1	0.71	-	-
ไพรพนม	1	0.71	1	6.25
ไพรระหง	4	2.86	-	-
ไพรวัน	1	0.71	1	6.25

ตาราง 92 (ต่อ)

คำเรียกป่า	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อยละ			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ไพรศรี	1	0.71	-	-
ไพรสนธ์	4	2.86	-	-
ไพรสนธ์	8	5.71	-	-
ลำเนาเนิน	2	1.43	1	6.25
ลำเนาไพร	1	0.71	-	-
วนาคร	1	0.71	-	-
อรัญ	1	0.71	-	-
อรัญวา	1	0.71	-	-
อรัญเวศ	1	0.71	-	-
อารัญ	1	0.71	-	-
รวม	140	100	16	100

จากตาราง 92 ผลการเปรียบเทียบการใช้คำไวพจน์ของ ป่า ในนิราศอิเหนา
เหมือนในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ

ป่า สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 28.57 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 25.00

ไพร สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 22.14 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 25.00

คง สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 13.57 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 18.75

นอกจากนี้คำเรียก ป่าอื่น ๆ ที่ปรากฏในนิราศอิเหนาก็ไม่ต่างกับที่ปรากฏใน
วรรณกรรมของสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 92

ตาราง 93 เปรียบเทียบการใช้คำไวพจน์ของ "พระอาทิตย์"

คำเรียกพระอาทิตย์	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ทินกร	1	2.04	-	-
ตะวัน	12	24.49	3	33.33
พระสุริย์	6	12.24	1	11.11
พระอาทิตย์	2	4.08	1	11.11
สุรินาย	4	8.16	-	-
สุริยัน	2	4.08	1	11.11
สุริยา	4	8.16	-	-
สุริยง	6	12.24	1	11.11
สุริยน	8	16.33	1	11.11
สุริโย	1	2.04	-	-
สุริย์แสง	1	2.04	1	11.11
สุริย์	1	2.04	-	-
อาทิตย์	1	2.04	-	-
รวม	49	100	9	100

จากตาราง 93 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า การใช้จ่ายของ
พระอาทิตย์ ในนิราศอิเหนาเหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ
ตะวัน สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 24.29 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 33.33
สุริยน สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 16.33 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 11.11
นอกจากนี้ในนิราศอิเหนาก็ใช้คำเรียก พระอาทิตย์ อีกเจ็ดคำ ที่ไม่ตรงกับ
สุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 93

ตาราง 94 เปรียบเทียบการใช้จ่ายของ "พระจันทร์"

คำเรียกพระจันทร์	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
จันทร์	9	13.84	2	20.00
จันทร์รา	2	3.08	-	-
ดวงจันทร์	3	4.62	-	-
ดวงเดือน	2	3.08	1	10.00
เดือน	39	60.00	5	50.00
พระจันทร์	3	4.62	1	10.00
พระจันทร์	5	7.69	1	10.00
เพ็ญ	1	1.54	-	-
ศศิธร	1	1.54	-	-
รวม	65	100	10	100

จากตาราง 94 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า คำเรียก พระจันทร์
 ในนิราศอิเหนาเหมือนในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ
 เดือน สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 60.00 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 50.00
 จันทร์ สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 13.84 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 20.00
 นอกจากนี้ในนิราศอิเหนายังใช้คำเรียก พระจันทร์ อีกสามคำ ที่ไม่ต่างไปจาก
 ในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 94

ตาราง 95 เปรียบเทียบการใช้คำแสดงกลิ่น

คำแสดงกลิ่น	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อยละ			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
คาว	2	3.13	-	-
ฉุน	4	6.25	-	-
หอม	58	90.62	5	100
รวม	64	100	5	100

จากตาราง 95 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า การใช้คำแสดงกลิ่นในนิราศ
 อิเหนาเหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ
 หอม สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 90.62 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 100
 สุนทรภู่ใช้ คาว และ ฉุน อีกสองคำ แต่คำที่คำนวณได้ไม่ต่างกัน

ตาราง 96 เปรียบเทียบการใช้ค่าเรียกสิ่งเหนือจริง

สิ่งเหนือจริง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
กระดิ่ง	1	0.72	-	-
กัลปพฤกษ์	1	0.72	-	-
การะเวก	1	0.72	-	-
กัณนร	5	3.60	-	-
โกสีย์	-	-	1	2.63
ไกรลาส	-	-	1	2.63
ไข่มุก	1	0.72	1	2.63
ครุฑ	5	3.60	1	2.63
จันทน์	1	0.72	-	-
เงือก	1	0.72	-	-
ฉิมพลี	1	0.72	-	-
ชันษา	2	1.44	1	2.63
ชาวสวรรค์	1	0.72	-	-
ดาวดึงส์	2	1.44	-	-
คุลิต	1	0.72	-	-
ตรีเนตร	1	0.72	1	2.63
ไตรตรีง	-	-	1	2.63
เทพ	2	1.44	-	-

ตาราง 96 (ต่อ)

สิ่งเห็นจริง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เทพธิดา	3	2.15	-	-
เทพเจ้า	1	0.72	-	-
เทพบุตร	2	1.44	-	-
เทพารักษ์	2	1.44	-	-
เทวดา	2	1.44	-	-
เทวัญ	5	3.66	1	2.63
เทวา	2	1.44	-	-
นรก	1	0.72	-	-
นาค	9	6.47	-	-
นางฟ้า	3	2.15	-	-
นางไม้	1	0.72	-	-
นารายณ์	1	0.72	-	-
เนมิน	-	-	1	2.63
ปาริชาติ	1	0.72	-	-
ปีศาจ	3	2.15	-	-
ปู่เจ้า	1	0.72	-	-
ผี	13	9.35	1	2.63
ผีต่าง	1	0.72	-	-

ตาราง.96 (ต่อ)

สิ่งเหนือจริง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
พรหม	3	2.15	1	2.63
พรหมาน	-	-	1	2.63
พระไทร	2	1.44	3	7.89
พระพาย	-	-	2	5.26
พระเพชรปानी	1	0.72	-	-
พระเพลิง	1	0.72	-	-
พระลักษณ์	1	0.72	-	-
พระฤาษี	1	0.72	-	-
พระนารายณ์	1	0.72	-	-
พระศุภาคา	-	-	1	2.63
พระอาทิตย์	-	-	1	2.63
พราย	4	2.88	-	-
พิมาน	2	1.44	-	-
ภูงค	2	1.44	-	-
มังกร	2	1.44	-	-
มาเมีย	-	-	1	2.63
มาร	1	0.72	-	-
เมขลา	3	2.15	1	2.63

ตาราง 96 (ต่อ)

สิ่งเหนือจริง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนรอย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ยักษ์	3	2.15	-	-
ยุคนธร	1	0.72	-	-
รากษส	1	0.72	-	-
ราชสีห์	1	0.72	-	-
ราชหงส์	1	0.72	-	-
รามสูร	1	0.72	-	-
ราหู	2	1.44	-	-
เวชยันต์	-	-	1	2.63
สุวรรณค	6	4.32	4	10.53
สหัสนัย	-	-	1	2.63
สิงห์	2	1.44	1	2.63
สุราลัย	1	0.72	-	-
โสฬส	-	-	1	2.63
หงส์	2	1.44	4	10.53
หงส์ทอง	1	0.72	1	2.63
หงส์พรหม	-	-	1	2.63
หัตถ์นัย	1	0.72	1	2.63
หิมพานต์	-	-	1	2.63

ตาราง 96 (ต่อ)

สิ่งเหนือจริง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
องค์อินทร์	2	1.44	-	-
ขรหัน	-	-	1	2.63
อสูร	2	1.44	-	-
อัปสร	1	0.72	-	-
อารักษ์	1	0.72	-	-
อำมฤต	1	0.72	-	-
อิสิธร	-	-	1	2.63
อินทรา	1	0.72	-	-
อิคยม	1	0.72	-	-
ลุมบา	1	0.72	-	-
รวม	139	100	38	100

จากตาราง 96 ผลการเปรียบเทียบการใช้คำที่อ้างถึงสิ่งเหนือจริงในนิราศอิเหนาเหมือนกับการใช้คำที่อ้างถึงสิ่งเหนือจริงในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ
 ผี สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 9.35 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 2.63
 สวรรค์ สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 4.32 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 10.53
 หงส์ สุนทรภู่ใช้ ร้อยละ 1.44 นิราศอิเหนาใช้ ร้อยละ 10.53

นอกจากคำเรียกชื่อสิ่งเหนือจริงดังกล่าวแล้ว ยังมีคำเหนือจริงอื่น ๆ อีก 35
ชื่อ ที่ในนิราศอิเหนาใช้ไม่ต่างกับสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 96

ตาราง 97 เปรียบเทียบการใช้คำเรียก คอกไม้

ชื่อคอกไม้	จำนวนแห่งและคitraส่วนรอกย			
	วรรณกรรมรองสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
กระต๊อ	-	-	1	5.00
กรรณิการ	1	1.00	-	-
กาหลง	1	1.00	-	-
กุหลาบ	-	-	1	5.00
เกด	1	1.00	-	-
แก้ว	2	2.00	-	-
โกสุ่ม	2	2.00	-	-
แชม	7	7.00	-	-
แคแตร	1	1.00	-	-
จิว	2	2.00	-	-
จันทน์	4	4.00	1	5.00
จาก	1	1.00	-	-
จำปา	3	3.00	-	-
จอก	3	3.00	-	-
ทรงบาดาล	1	1.00	-	-
นมนาง	-	-	1	5.00

ตาราง 97 (ต่อ)

ชื่อดอกไม้	จำนวนแท่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมทรงสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
นมแมว	1	1.00	-	-
นางแย้ม	1	1.00	1	5.00
บงกช	1	1.00	-	-
บัวขาว	1	1.00	-	-
บัวแดง	1	1.00	-	-
บัวผัน	1	1.00	-	-
บัวเชือก	2	2.00	-	-
บัวหลวง	1	1.00	1	5.00
บุหงา	1	1.00	-	-
ปทุม	4	4.00	1	5.00
ปทุมมา	1	1.00	1	5.00
ปาริชาติ	1	1.00	-	-
ปาหนัน	-	-	1	5.00
พยอม	5	5.00	-	-
พิกุล	10	10.00	-	-
มณฑาทิพย์	2	2.00	1	5.00
มะกอก	1	1.00	-	-
ยมไทย	1	1.00	1	5.00

ตาราง 97 (ต่อ)

ชื่อดอกไม้	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ยี่โถ	1	1.00	-	-
ยี่หุบ	-	-	2	10.00
รัก	2	2.00	-	-
ฉันทม	4	4.00	-	-
ลำเจียก	1	1.00	-	-
ลำควน	4	4.00	-	-
เล็บนาง	-	-	1	5.00
โศก	2	2.00	-	-
สัตว์มนุษย์	2	2.00	-	-
สายตึง	2	2.00	-	-
สายหยุด	1	1.00	-	-
สารภี	1	1.00	-	-
สาโรช	3	3.00	-	-
เสาวคนธ์	3	3.00	2	10.00
เสาวรส	1	1.00	-	-
โสน	2	2.00	-	-
อื่น	1	1.00	1	5.00
รวม	100	100	20	100

จากตาราง 97 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า การใช้ค่าเรียก ดอกไม้
 ในนिरาคิเหนาไม่ต่างกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ สุนทรภู่เรียก ดอกไม้
 ทั้งสิ้น 48 ชนิด ในนिरาคิเหนา ปรากฏชื่อดอกไม้ 18 ชนิด และปรากฏชื่อที่
 เหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ 11 ชนิด ส่วนอีกเจ็ดชนิด ค่าที่คำนวณได้ก็ไม่ต่าง
 กับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 97

ตาราง 98 เปรียบเทียบการใช้คำที่อ้างถึงตัวละครในวรรณคดี

ตัวละคร	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นिरาคิเหนา	
เกนหลง	-	-	1	5.56
ไกรทอง	1	1.85	-	-
ขุนช้าง	1	1.85	-	-
คารี	1	1.85	-	-
จินตะหรา	1	1.85	-	-
เจ้าเงาะ	1	1.85	-	-
เจ้าลังกา	1	1.85	-	-
ชาละวัน	2	3.70	-	-
ชูชก	1	1.85	-	-
ทศกัณฐ์	1	1.85	-	-
เทวทัต	1	1.85	-	-
นางมโนหรา	1	1.85	-	-
ขุนเขา	-	-	10	55.56

ตาราง 98 (ต่อ)

ตัวละคร	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย		นิราศอิเหนา	
	วรรณกรรมของสุนทรภู่			
ปะตาระกาถรา	-	-	1	5.56
บันจู่เฮอร์จ	-	-	1	5.56
บันทึ	1	1.85	-	-
พระยาแกง	6	11.11	-	-
พระยาพาน	6	11.11	-	-
พระราม	3	5.56	-	-
พระลพ	1	1.85	-	-
พระลักษณ์	1	1.85	-	-
พระสุริน	1	1.85	-	-
พระอภิย์	3	5.56	-	-
พาลี	1	1.85	-	-
มณีจันทร์	1	1.85	-	-
ระตู	-	-	1	5.56
วิยะดา	1	1.85	1	1.56
ศรียาตรา	1	1.85	-	-
ศรีสุวรรณ	1	1.85	-	-
สิงห์ไทรภพ	1	1.85	-	-
สีดา	3	5.56	-	-

ตาราง 98 (ต่อ)

ตัวละคร	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ผีเสื้อ	-	-	1	5.56
เสือโค	1	1.85	-	-
หลงหนึ่งหรีด	-	-	1	5.56
ห่อวิสัย	1	1.85	-	-
อนิรุทธิ์	2	3.70	-	-
อิเหนา	6	11.11	1	5.56
อุณรุท	1	1.85	-	-
รวม	54	100	18	100

จากตาราง 98 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ในนิราศอิเหนา ใช้อำนาจถึงตัวละครในวรรณคดีไม่ต่างกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 98

อนึ่งมีข้อน่าสังเกตว่า นิราศอิเหนาเป็นเรื่องที่ตัดตอนมาจากวรรณคดีเรื่องอิเหนา การอ้างถึงตัวละครจึงมีเฉพาะชื่อตัวละครในเรื่องนี้เท่านั้น โดยเฉพาะการอ้างถึงตัวละครสำคัญในเรื่องคือ นางบุษมา จึงปรากฏถึง ร้อยละ 55.56 ดังนั้นเป็นการยากที่จะเปรียบเทียบกับนิราศเรื่องอื่น ๆ ของสุนทรภู่ซึ่งมีเนื้อหาที่ไม่ได้ผูกพันกับวรรณคดีเรื่องใด ๆ โดยเฉพาะ ทำให้มีอิสระที่จะอ้างถึงตัวละครในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

ทั้งนี้ยกเว้น นิราศพระประชม อันเป็นเรื่องที่สุนทรภู่ได้แทรกการเล่าเรื่อง พระยาภาง พระยาพาน ลงไป จึงปรากฏว่า นิราศเรื่องนี้มีชื่อพระยาภาง พระยาพาน ปรากฏที่อรรถ ร้อยละ 11.11

อย่างไรก็ตามสิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนก็คือ ผลการวิเคราะห์ในตาราง 98 สุนทรภู่ได้กล่าวถึง ตัวละคร ในเรื่องฉันทนา รวมทั้งฉันทนาแห่งศกเป็นร้อยละ 18.51 นับว่าเป็นการอ้างถึงตัวละครในเรื่องนี้มากกว่าตัวละครในวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ

ตาราง 99 เปรียบเทียบการใช้คำขมโฉม

ขมโฉม	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศฉันทนา	
<u>จริตกิริยา</u>				
การคอน	3	0.93	-	-
การแต่งกาย	8	2.48	-	-
การผ่อนรำ	13	4.03	1	3.03
การออกคอน	10	3.10	1	3.03
การเอาใจ	4	1.24	2	6.06
คำพูด	9	2.79	1	3.03
น้ำเสียง	31	9.62	3	9.09
รอยยิ้ม	5	1.55	1	3.03
<u>รูปลักษณะ</u>				
กลิ่น	57	17.71	7	21.21
การเดิน	3	0.93	1	3.03

ตาราง 99 (ต่อ)

ชนิด	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อยละ			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
แกม	4	1.24	2	6.06
แขน	1	0.31	-	-
เครื่องแต่งกาย	31	9.63	1	3.03
ตา	3	0.93	-	-
นม	2	0.62	1	3.03
เนื้อ	24	7.46	4	12.12
ปาก	2	0.62	1	3.03
ผม	2	0.62	-	-
ผิว	49	15.22	3	9.09
ไฟ	1	0.31	-	-
รูปร่าง	22	6.84	1	3.03
เล็บ	5	1.55	1	3.03
หน้า	24	7.45	1	3.03
<u>อุปนิสัย</u>				
ชยัน	1	0.31	-	-
ที่อาศัย	5	1.55	1	3.03
มีน้ำใจ	2	0.62	1	3.03
รวม	322	100	33	100

จากตาราง 99 ผลการเปรียบเทียบการใช้คำชมใจ นีราศิเหนาไซเหมือนกับ
 ในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ
 ชมกรีน สุนทรภู่ไซรอยละ 17.71 นีราศิเหนาไซ รอยละ 21.21
 ชมฉิว สุนทรภู่ไซรอยละ 15.22 นีราศิเหนาไซ รอยละ 9.09
 ชมเสียง สุนทรภู่ไซรอยละ 9.62 นีราศิเหนาไซ รอยละ 9.09
 นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ในนีราศิเหนาไซส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไม่ต่างไปจาก
 ในวรรณกรรมของสุนทรภู่ดังรายละเอียดในตาราง 99

ตาราง 100 เปรียบเทียบการใช้ความที่แสดงการตีพิศพัตตา

ความที่ตีพิศพัตตา	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นีราศิเหนา	
คนไม่จริงใจ	3	1.52	-	-
ครอบครัวไม่สมบูรณ์	3	1.52	1	3.12
ความไม่แน่นอน	18	9.14	2	6.25
ความลำบาก	15	7.62	2	6.25
คำพูด	4	2.03	-	-
ใจนางไม่นอน	16	8.13	1	3.12
หญิงสูงศักดิ์	18	9.14	-	-
หญิงแสนอน	4	2.03	1	3.12
ถูกคนกลั่นแกล้ง	5	2.53	-	-
โทษตนเอง	4	2.03	1	3.12

ตาราง 100 (ต่อ)

ความถี่คำพ้องทอ	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ทอวาชะตากกรม	32	16.25	4	12.50
ทอวาเทพเจ้า	6	3.04	2	6.25
ทอวาญเป็นใหญ่	13	6.60	4	12.50
ทอวามีตรสหาย	4	2.03	1	3.12
ทอวานก	2	1.01	1	3.12
ทอวาลม	9	4.57	3	9.37
นางมีชายอื่นหมายปอง	3	1.52	2	6.25
นางมีรักใหม่	5	2.53	-	-
นางหมางเมิน	4	2.03	-	-
มิไค้เซยชมนาง	14	7.11	3	9.37
ไม่มีคนช่วยเหลือ	2	1.01	-	-
ไม่สมรัก	8	4.07	2	6.25
สายสัมพันธ์	5	2.53	1	3.12
รวม	197	100	32	100

จากตาราง 100 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่านิราศอิเหนาใช้ความในการตัดพ้องทอวาเหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ

ตัดพ้อชะตากรรม สุนทรภู์ ไร่รอยละ 16.25 นิราศอิเหนา ไร่รอยละ 12.50
ตัดพ้อความไม่แน่นอน สุนทรภู์ ไร่รอยละ 9.14 นิราศอิเหนา ไร่รอยละ 6.25
นอกจากนี้การตัดพ้อท้าวเวียงอ่อน นิราศอิเหนาก็ใช้ไม่ต่างกับที่ปรากฏในวรรณกรรมของสุนทรภู์ ดังรายละเอียดในตาราง 100

2. ลักษณะที่ต่างกัน ท่วงทำนองการประพันธ์คำกล่าวใช้คำและความในนิราศอิเหนาต่างจากวรรณกรรมของสุนทรภู์ในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- 2.1 การใช้คำแสดงรสอาหาร
- 2.2 การใช้คำเรียกเงินตรา
- 2.3 การใช้คำเรียกชื่ออาหาร

ท่วงทำนองการประพันธ์คำกล่าวใช้คำทั้งสามลักษณะนี้ในนิราศอิเหนาต่างกับในวรรณกรรมของสุนทรภู์อย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะในนิราศอิเหนาไม่ปรากฏคำแสดงรสอาหารใด ๆ ไม่ปรากฏคำเรียกเงินตราใด ๆ และไม่ปรากฏการใช้คำเรียกชื่ออาหารใด ๆ ในที่นี้จึงไม่เสนอตารางเปรียบเทียบ ส่วนรายละเอียดของการใช้คำแสดงรสอาหาร คำเรียกชื่อเงินตรา คำเรียกชื่ออาหารที่ปรากฏในวรรณกรรมของสุนทรภู์นั้น ได้เสนอข้อมูลไว้อย่างละเอียดแล้วในตาราง 22 ตาราง 24 และตาราง 27 ตามลำดับ

จากตาราง 85 - 100 ได้แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบท่วงทำนองการประพันธ์คำลักษณะการใช้คำและความในนิราศอิเหนากับท่วงทำนองการประพันธ์คำการใช้คำและความของสุนทรภู์ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปรากฏอย่างเด่นชัดว่า ผู้แต่งนิราศอิเหนามีท่วงทำนองการประพันธ์คำการใช้คำส่งสัมผัสระหว่างบทหรือในบทเดียวกัน การใช้คำรูปพรรณและคำนามพรรณ การใช้คำสรรพนามแทนตัวกวี การใช้คำและความที่ติดปากกวี การใช้คำอุทาน การใช้คำศัพท์เดียนเสียงพูด การใช้คำไวพจน์ การใช้คำแสดงกลิ่น การใช้คำเรียกสิ่งแต่เป็นจริง การใช้คำเรียกดอกไม้ การใช้คำที่อ้างถึงตัวละครในวรรณคดี การใช้คำชมโณม และการใช้คำที่แสดงการตัดพ้อท้าว

เหมือนกับหน่วยงานการประชาสัมพันธ์การใช้ค่าและความของสุนทรภู์ทุกประการ ส่วนหน่วยงานการประชาสัมพันธ์การใช้ค่าและความในนิราศอิเหนาที่ต่างไปจากหน่วยงานการประชาสัมพันธ์การใช้ค่าและความของสุนทรภู์มีเพียงสามลักษณะ คือ การใช้ค่าแสดงรสอาหาร การใช้ค่าเรียกเงินตรา และการใช้ค่าเรียกชื่ออาหาร

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบหน่วยงานการประชาสัมพันธ์วรรณคดี

สำหรับหน่วยงานการประชาสัมพันธ์วรรณคดีปรากฏผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างนิราศอิเหนากับวรรณกรรมของสุนทรภู์ว่า มีลักษณะเหมือนกัน ดังจะได้เปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 101 เปรียบเทียบ วรรณคดี คานิยม และอุปลินสัย

วรรณคดี คานิยม และอุปลินสัย	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู์		นิราศอิเหนา	
ซึ่งหญิงร้ายชายชั่ว	26	2.24	-	-
ซึ่งถึงความลำบากยากจน	86	7.41	3	2.78
ซึ่งชมความมั่นคงของคนรัก	74	6.37	10	9.26
ซึ่งชมสาวชาววัง	18	1.55	3	2.78
ซึ่งชมงานศิลปะและความเป็นระเบียบ	19	1.64	3	2.78
เชื่อในกฎแห่งกรรม	49	4.22	7	6.48
เชื่อในอำนาจสิ่งเร้นลับ	42	3.62	3	2.78
เชื่อมั่นในตนเอง	27	2.33	1	0.92
นิยมการศึกษา	70	6.03	9	8.33

ตาราง 101 (ต่อ)

พรรคคณะ คำนิยม และอุปนิสัย	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ปรารถนาชื่อเสียง	30	2.58	-	-
มีความจริงใจ	50	4.31	1	0.92
มีความศรัทธาในพุทธศาสนา	63	5.43	2	1.85
มีความเห็นใจผู้อื่น	12	1.03	2	1.85
ยกย่องคนชั้น	25	2.15	-	-
ยกย่องความกตัญญู	49	4.22	2	1.85
ยกย่องเจ้านาย	45	3.88	5	4.63
รังเกียจคนบ้านนอกและคนต่างชาติ	36	3.10	1	0.92
ละเอียดและช่างสังเกต	121	10.42	18	16.66
ว่าหา	88	7.58	9	8.33
สนใจเรื่องสุขภาพ	29	2.86	3	2.78
หยิ่งในศักดิ์ศรี	5	0.43	1	0.92
เห็นความสำคัญของญาติมิตร	30	2.58	3	2.78
เห็นทุกอย่างเป็นอนิจจัง	41	3.53	4	3.70
เห็นว่าความรักมีอานุภาพมาก	125	10.77	18	16.66
รวม	1161	100	108	100

จากตาราง 101 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ทรศนะ คำนิยมและ
อุปนิสัย ที่ปรากฏในนิราศอิเหนาเหมือนทรศนะ คำนิยม และอุปนิสัยของสุนทรภู่ กล่าวคือ
เห็นว่าความรักมีอำนาจมาก สุนทรภู์ร้อยละ 16.77 นิราศอิเหนา ร้อย
ละ 16.66

เป็นคนละเอียดและช่างสังเกต ปรากฏในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ร้อยละ 10.42
ปรากฏในนิราศอิเหนาร้อยละ 16.66

นอกจากนี้ในนิราศอิเหนา ยังมีทรศนะ คำนิยม และอุปนิสัยอีก 19 ลักษณะ
ซึ่งเหมือนกับทรศนะ คำนิยม และอุปนิสัยของสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 101

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางด้านองค์การประพันธ์ค่านกวีโวหาร

ผลการเปรียบเทียบทางด้านองค์การประพันธ์ค่านกวีโวหารในนิราศอิเหนากับ
ทางด้านองค์การประพันธ์ค่านกวีโวหารในวรรณกรรมของสุนทรภู่เหมือนกัน ดังจะได้
แสดงตารางเปรียบเทียบให้เห็นข้อมูลอย่างเด่นชัดต่อไปนี้

ตาราง 102 เปรียบเทียบการใช้กวีโวหารประเภทต่าง ๆ

ลักษณะโวหาร	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อยละ			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
เปรียบเทียบ	42	5.27	3	3.03
เปรียบเทียบ	132	39.15	39	39.39
สมพจน์	12	1.51	2	2.02
นามนัย	45	5.65	2	2.02
อภิปจน์	154	19.32	16	16.66

ตาราง 102 (ต่อ)

ลักษณะโถง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
อดีตจน	20	2.51	-	-
ปฏิรูปจน	100	12.50	19	19.19
มุกดาภิษฐาน	27	3.39	10	10.10
อุทาหรณ์	66	8.28	3	3.03
ปฏิปจน์	19	2.38	5	5.05
รวม	797	100	99	100

จากตาราง 102 ผลการเปรียบเทียบการใช้โวหารในนิราศอิเหนาเหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ กล่าวคือ

เปรียบเทียบ สุนทรภู่ใช้ร้อยละ 39.15 นิราศอิเหนาใช้ร้อยละ 39.39
 อดีตจน สุนทรภู่ใช้ร้อยละ 19.32 นิราศอิเหนาใช้ร้อยละ 16.66
 นอกจากโวหารสองประเภทดังกล่าวแล้ว ผู้แต่งนิราศอิเหนาใช้โวหารประเภทอื่น ๆ เหมือนสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 102

ส่วนลักษณะที่ต่างกันในเรื่องโวหารนั้นไม่ปรากฏ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนของการประกันค่านกวิชีของการประกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่านกวิชีการประกัน ในนราศิเหนา กับ
 กวิชีการประกันของสุนทรภูเหมือนกัน คงจะได้แสดงตารางเปรียบเทียบให้เห็นอย่าง
 ชัดเจนต่อไปนี้

ตาราง 103 เปรียบเทียบกวิชีในการเปิดเรื่อง

วิธีเปิดเรื่อง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อยละ			
	วรรณกรรมของสุนทรภู		นราศิเหนา	
ทาวความ	9	29.03	1	33.33
บอกชื่อผู้แต่ง	3	9.68	-	-
บอกเวลาที่แต่ง	1	3.22	-	-
บอกเหตุผล	9	29.03	1	33.33
ปูพื้นอารมณ์	9	29.03	1	33.33
รวม		100	3	100

จากตาราง 103 ผลการเปรียบเทียบ นราศิเหนาใช้กวิชีในการเปิดเรื่อง
 เหมือนสุนทรภู กล่าวคือ

ทาวความ สุนทรภูใช้ร้อยละ 29.03 นราศิเหนาใช้ร้อยละ 33.33

บอกเหตุผล สุนทรภูใช้ร้อยละ 29.03 นราศิเหนาใช้ร้อยละ 33.33

ปูพื้นอารมณ์ สุนทรภูใช้ร้อยละ 29.03 นราศิเหนาใช้ร้อยละ 33.33

ส่วนการบอกชื่อผู้แต่ง และบอกเวลาที่แต่ง แม้ไม่ปรากฏในนิราศอิเหนาแต่ค่า
ที่คำนวณได้ก็ไม่ต่างกัน

ตาราง 104 เปรียบเทียบกวีวิธีการปิดเรื่อง

วิธีปิดเรื่อง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมทรงสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
บอกจุดมุ่งหมาย	8	28.57	1	33.33
บอกเวลาที่แต่ง	2	7.14	-	-
บอกเหตุผลในการแต่ง	2	7.14	-	-
แบ่งส่วนบุญหรืออวยพร	7	25.00	1	33.33
แสดงความภาคภูมิใจใน- ฝีมือตน	9	32.14	1	33.33
รวม	28	100	3	100

จากตาราง 104 ผลการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่า นิราศอิเหนาใช้กล
วิธีในการปิดเรื่องเหมือนสุนทรภู่ กล่าวคือ

ปิดเรื่องอย่างภาคภูมิใจในฝีมือตน สุนทรภู่ใช้ร้อยละ 32.14 นิราศอิเหนาใช้ร
ยะ 33.33

บอกจุดมุ่งหมาย สุนทรภู่ใช้ร้อยละ 28.57 นิราศอิเหนาใช้ร้อยละ 33.33

แบ่งส่วนบุญหรืออวยพร สุนทรภู่ใช้ร้อยละ 25.00 นิราศอิเหนาใช้ร้อยละ 33.33

นอกจากนี้รายการอื่น ๆ ในนิราศอิเหนาคำนวณไม่ต่างไปจากวรรณกรรมของ

สุนทรภู่ คังรายละเอียดในตาราง 104

ตาราง 105 เปรียบเทียบกวีวิธีในการดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่อง	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
แทรกคติหรือคำคม	54	6.50	4	5.00
แทรกเรื่องการผจญภัย	40	4.81	3	3.75
แทรกเรื่องทางคติชน	36	4.33	1	1.25
แทรกเรื่องสงฆ์มีบทบาทในความรัก	12	1.44	1	1.25
ระลึกถึงความหลัง	135	16.25	20	25.00
เล่าเรื่องการเดินทางในที่แปลก ๆ	156	18.77	12	15.00
เล่าเรื่องความรัก	93	11.19	16	20.00
เล่าเรื่องอย่างน่าตื่นเต้น	34	4.09	5	6.25
เล่าเรื่องอย่างสนุก	64	8.18	2	2.50
เล่าสภาพชีวิตตามที่โคขลับเห็น	203	24.43	16	20.00
รวม	831	100	80	100

จากตาราง 105 ผลการวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า นิราศอิเหนาใช้กวีวิธีในการดำเนินเรื่องเหมือนสุนทรภู่ทุกประการ กล่าวคือ เล่าสภาพชีวิตตามที่โคขลับเห็น สุนทรภู่ใช้ร้อยละ 24.43 นิราศอิเหนาใช้ร้อยละ 20.00

เล่าเรื่องการเดินทางในที่แปลก ๆ สุนทรภู่^{๖๖} ร้อยละ 18.77 นิราศอิเหนา^{๖๖}
ร้อยละ 15.00

ระลึกถึงความหลัง สุนทรภู่^{๖๖} ร้อยละ 16.25 นิราศอิเหนา^{๖๖} ร้อยละ 25.00
นอกจากนี้ กวีวิธีการดำเนินเรื่องแบบอื่น ๆ ก็ปรากฏว่านิราศอิเหนา^{๖๖} ใกล้เคียง
กับสุนทรภู่ทุกประการ ดังรายละเอียดในตาราง 105

ตาราง 106 เปรียบเทียบกวีวิธีการสอน

กวีวิธีการสอน	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
บอกเหตุผลในการสอน	171	21.11	14	17.95
สรุปและย้ำความสำคัญ	154	19.01	17	21.79
สอนแบบอ้างอิง	38	4.69	5	6.41
สอนสั้น ๆ ชัดเจน	164	20.25	17	21.79
สอนอย่างมีระบบ	178	21.98	17	21.79
หวานลอมให้มีความตั้งใจ	105	12.96	8	10.26
รวม	810	100	78	100

จากตาราง 106 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า นิราศอิเหนา^{๖๖} ใช้กวีวิธีการ
การสอนเหมือนสุนทรภู่ทุกประการ กล่าวคือ

สอนอย่างมีระบบ สุนทรภู่^{๖๖} ร้อยละ 21.98 นิราศอิเหนา^{๖๖} ร้อยละ 21.79

บอกเหตุผลในการสอน สุนทรภู่^{๖๖} ร้อยละ 21.11 นิราศอิเหนา^{๖๖} ร้อยละ 17.95

สอนสั้น ๆ ชัดเจน สุนทรภู่ 1 ไร่ 25 นีราศิเหนา 1 ไร่ 79
 นอกจากนี้กลวิธีในการสอนทุกแบบ นีราศิเหนา 1 ไร่ 79 การสอนแบบเดียวกับสุนทรภู่
 ทุกประการ ดังรายละเอียดในตาราง 106.

ตาราง 107 เปรียบเทียบกลวิธีในการเลือกเรื่องสอน

การเลือกเรื่องสอน	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อยละ			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นีราศิเหนา	
การคบมิตร	12	6.67	1	4.00
การแต่งกาย	3	1.67	-	-
การผูกมิตร	2	1.11	1	4.00
การพูด	19	10.56	2	8.00
การเมืองการปกครอง	13	7.22	-	-
การยึดตามแบบความประพฤติของผู้ใหญ่	3	1.67	-	-
การรักษาอารมณ์	3	1.67	-	-
การเล่นเพื่อน	1	0.56	-	-
การศึกษาเล่าเรียน	7	3.89	2	8.00
ความกตัญญู	19	10.56	3	12.00
ความขยันหมั่นเพียร	3	1.67	-	-
ความซื่อสัตย์	6	3.33	2	8.00
ความปลอดภัย	5	2.78	1	4.00
ความประพฤติก	11	6.11	1	4.00
ความเป็นระเบียบ	7	3.89	2	8.00

ตาราง 107 (ต่อ)

การเลือกเรื่องสอน	จำนวนแห่งและอัตราส่วนร้อย			
	วรรณกรรมของสุนทรภู่		นิราศอิเหนา	
ความมีศักดิ์ศรี	5	2.78	1	4.00
ความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต	19	10.56	5	20.00
ความมีเมตตากรุณา	2	1.11	1	4.00
ความรัก	19	10.56	3	12.00
ความหึงหวง	6	3.33	-	-
วิธีแค้นนิราศ	2	1.11	-	-
เกรงขงกิจ	3	1.67	-	-
สุขภาพอนามัย	10	5.56	-	-
รวม	120	100	25	100

จากตาราง 107 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่านิราศอิเหนาใช้กลวิธีในการเลือกเรื่องสอนเหมือนกับสุนทรภู่ กล่าวคือ

สุนทรภู่สอนเรื่องการพูด ความกตัญญู ความไม่เที่ยงแท้ ความรัก อย่างละร้อยละ 10.56

นิราศอิเหนาสอนเรื่อง ความกตัญญู ความไม่เที่ยงแท้ ความรัก อย่างละร้อยละ 12.00 20.00 และ 12.00 ตามลำดับ

นอกจากนี้ในนิราศอิเหนาก็ปรากฏคำสอนในเรื่องอื่น ๆ ไม่ต่างกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ดังรายละเอียดในตาราง 107

จากตาราง 103 - 107 ซึ่งได้แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบห่วงโซ่ของ การประพันธ์คำถ้อยคำของการประพันธ์ในนิราศอิเหนากับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ผล การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ปรากฏอย่างเด่นชัดว่า ผู้แต่งนิราศอิเหนาใช้ถ้อยคำในการเปิด เรื่อง ปิดเรื่อง คำเนินเรื่อง สอน และเลือกเรื่องสอนเหมือนสุนทรภู่ทุกประการ ส่วนประเด็นที่ต่างกันในด้านถ้อยคำการประพันธ์นั้นไม่ปรากฏ

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่า มีประเด็นที่ต่างกันระหว่างนิราศอิเหนากับวรรณกรรมของสุนทรภู่ คือ การใช้คำแสดงรสอาหาร คำเรียกเงินตรา และคำเรียกชื่ออาหาร จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านการใช้คำและความรวม 16 ลักษณะ จึงอาจกล่าวได้ว่า ความแตกต่างที่ได้นี้เป็นเพียงส่วนย่อยของลักษณะการใช้คำและความเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตบางประการว่า นิราศอิเหนา เป็นวรรณกรรมที่ผู้แต่งอาศัยเนื้อหาจากบทละคร เรื่องอิเหนาตอนนางบุษมาถูกคุมขัง และอิเหนาเที่ยวติดตามค้นหานาง ขณะที่ติดตามก็มีอารมณ์หม่นหมองหม่นคร่ำครวญไยดีต่อชีวิตจนถึงกับออกบวช ลักษณะเนื้อหาตอนนี้จึงไม่เอื้อต่อการพรรณนาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ นอกจากจะปล่อยจิตใจของตัวละครฝ่ายชาย คือ อิเหนา ให้จมดิ่งอยู่ในความเศร้าโศกอย่างไม่รู้สร้างซาจนลึมนลึมนอน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการใช้คำที่ระบุถึงอาหาร คำที่แสดงรสชาติของอาหาร หรือคำที่เรียกเงินตราต่าง ๆ จึงไม่ปรากฏในนิราศเรื่องนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ประเด็นที่ต่างกันในเรื่องการใช้คำแสดงรสอาหาร คำเรียกเงินตรา และการใช้คำเรียกอาหารนั้นเป็นส่วนที่ต้องต่างกันโดยลักษณะเนื้อหา

2. นอกจากห่วงโซ่ของการประพันธ์คำต่าง ๆ ในนิราศอิเหนาจะเหมือนกับห่วงโซ่ของการประพันธ์ของสุนทรภู่ ดังได้กล่าวมาแล้ว ยังมีข้อมูลบางประการที่สำคัญ

มาก อันจะช่วยสนับสนุนให้เห็นว่า สุนทรภู่เป็นกวีที่สนใจในวรรณคดีเรื่องอิเหนาเป็นพิเศษ กล่าวคือ ผลการวิเคราะห์คานการใช้คำที่อ้างถึงตัวละครในวรรณคดีของสุนทรภู่นั้น ปรากฏข้อมูลอย่างชัดเจน ดังได้แสดงรายละเอียดในตาราง 28 แล้วว่า ชื่อตัวละครในวรรณคดีที่สุนทรภู่อ้างถึงมากที่สุด คือ ตัวละครในบทละครเรื่องอิเหนา

ในเรื่อง ราชันพิลาป ตอนสุนทรภู่รำทึ่งฝัน และปรารภจะพาทนางที่ตนรักท่องเที่ยวไปในที่แปลก ๆ นั้น สุนทรภู่ได้กล่าวถึงเรื่อง อิเหนา อย่างชัด และประทับใจในเรื่องราวเป็นอย่างดีว่า

แมนรักหักท้าว เมตตาคอบ   เมื่อนึกขอมฉายหน้าจะพานั้น
เหมือนอิเหนาเขารูไมสู้ดี   แต่เพียงนี้ก็ได้โดยง่ายคาย

สุนทรภู่เห็นว่าพาทนางท่องเที่ยวไปในมหาสมุทร และชื่อสิ่งของต่าง ๆ แล้วเดินทางต่อไปยังเกาะชวา เนื้อความพรรณนาตอนนี้ว่า

แล้วจะชวนน้องตระครองอุ้ม   ให้อมเพลินเค็มมะงุมมะงาหรา
ไปเกาะที่อิเหนาชาวชวา   วงศ์อัญแดหวานาหัวเราะ
จุกโคงโง่งงมั่งหม่อมสาว   ไม่เหมือนกล่าวราวเรื่องหูเหืองเงาะ
ไม่เพริศพริ้งหญิงชายคล้ายคล้ายเงาะ   ไม่มีเหมาะหมกจกไม่คงงาม
ไม่แงงลอนอ่อนแอ่นแขนไม่ลอบ   ไม่เหมือนสมร เสมอภาษาสยาม
รูปถึงามนามก็เพราะเสนาะนาม   จะพาทามเขาละเมาะเกาะมาลากา
เค็มของแขกแตกฝาหวังไปคังตึก   แลพิลึกครึกครื้นชายป็นผา
เมื่อครั้งนั้นป็นหีบอุ้มวีระดา   ชีชมลิตัวมัจฉาในสาคร

ลักษณะเนื้อความในราชันพิลาปที่ระบุดังพฤติการณ์ของอิเหนา ตอนที่อุ้มนางวีระดาเดินทาง เพื่อติดตามหานางบุษบาไปจนเลยเกาะมะละกานั้น ตรงกับเนื้อความใน นิราศอิเหนา ว่า

พระชวบทลอคกอดนองประคองดูม
ป่าประเทศเขตแดนแคว้นแดนขวา

โถมเขินเคินมะงุมมะงาหรา
อินทะผาลัมชุมสุมพัน

อิเหนาคิดตามหานางบุษบาจนทั่ว ความตอนหนึ่งใน นิราศอิเหนา พรรณนาว่า
ทุกแวนแคว้นแดนขวาสุธาทวีป เทียวเร็วรีบรอบ เกาะดั่งเหาะเหิน
ไม่พบเห็นเป็นเคราะห์จำเพาะเฉียด ไปจนเกินมะละกาพาราบาย

ลักษณะการอ้างถึงตัวละครตลอดจนพฤติกรรมอย่างละเอียดใน นิราศอิเหนา
ที่พ้องกับความใน ราชันพิลาป เช่นนี้ จึงน่าจะเชื่อได้ว่า สุนทรภู่สนใจเรื่อง อิเหนาอยู่
มากและได้รับแรงบันดาลใจจากบทละครเรื่องนี้ จนได้แต่ง นิราศอิเหนา ขึ้น

3. เป็นที่น่าสังเกตว่า ในวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ ที่สุนทรภู่แต่งนั้นมักมีที่
เทียบกลอนหรือเทียบความกันหลายเรื่อง เช่น การพรรณนาบทมทะเลในเรื่อง
สิ่งทไกรภพเหมือนกับบทมทะเลในเรื่องพระอภัยมณี กล่าวคือ ในเรื่อง สิ่งทไกรภพ
ตอนท้าวจตุทัชกร พานางสร้อยสุคาชมทะเล สุนทรภู่พรรณนาว่า

ฝูงโลมหันมาเคียงกันเรียงราย
ฉลามเลี้ยวเที่ยวตามฉลามคู่
ปลาวาฬผูกพวน้ำเตาลำตาล
เป็นคูกุ้งเงือกขึ้นเกลือกกั้ง

ปลาวาฬว่ายเวียนหาฝูงปลาวาฬ
ฉลามกึ่งวงซำคะฉาดฉาน
กระโทหน้าฉวางไซ้โคกุนภา
มีตมึงกอดก้นกินมีงฉา

ส่วนเรื่อง พระอภัยมณี สุนทรภู่พรรณนา ตอนท้าวสีราชนางสุวรรณมาลีชม

ทะเลว่า

ชมมีงฉาสารพัดพวกสัตว์ราย
ฝูงกระโทโลมขึ้นคลาศฉา
ทั้งกริวกราวเตาปลาในสาคร
ฝูงฉลามฉวนฉลามมาตามคลื่น
ปลาวาฬพ่นฟองขึ้นฟองฟู

เห็นคล้ายคล้ายว่ายเคล้าสำเภาจร
บ้างผูกคำเคลื่อนคล้อยลอยสลอน
เที่ยวสัญจรหากินในสินธุ
ฉนากคืนชมฉนากไม่จากคู่
ทั้งราหูเหราสารพัน

จากคำประพันธ์ข้างต้น จะเห็นว่าศัพท์ทะเลที่สุนทรภู่กล่าวถึงทั้งในเรื่อง
สิงห์ไกรภพ และในเรื่อง พระอภัยมณี ก็คือ ปลาวาฬ ปลาโลมา กระโท่ ฉลาม และฉลาม
ลักษณะการพรรณนาความก็คล้ายคลึงกันมาก คือกล่าวถึง ปลาจำพวกนี้ที่พูดคำอยู่คาค่า
บ้างก็ว่ายตามกันเป็นคู่ ๆ วามองดูน่าตื่นตาตื่นใจ

นอกจากบทชมทะเลแล้ว สุนทรภู่ชอบชมดาวมากลักษณะการชมก็ปรากฏคล้าย ๆ
กันและเทียบความกันด้วย เช่น ในเรื่อง สิงห์ไกรภพ ตอน สิงห์ไกรภพ ชวนนางสร้อย
สุภาชมดาว สุนทรภู่พรรณนาว่า

ที่เวียงรายพรายพรายดาวลูกไก่	นั้นดาวสยามสามดวงช่วงอัมพร
โนนดาวหงส์สว่างสว่างคูหางอน	เห็นไร ๆ เรียงจรัสประภัสสร
นั้นดาวนางอย่างผู้หญิงจริงนะเจ้า	ที่ศอครจรเข้เล่ห์กุ่มภา
ดาวหามณีสีขาวโนนดาวกา	สำคัญเท่าแต่งกายทั้งชายขวา
โนนดาวเสื่อเหลืองร้ายพรอมพรายพราง	โนนดาวมากก็เหมือนม้าอาชาไนย
โนนดาวดำสำเภามีเสาใบ	ที่อยู่กลางดาวเท่าถัดดาวไถ
	ที่อยู่ใต้สำเภานั้นดาวปลา

ในเรื่อง พระอภัยมณี สุนทรภู่พรรณนาตอน นางสุวรรณมาลี สิ้นสมุทรและ
อรุณรัศมีชมดาวว่า

โนนแน่มแม่อรุณรัศมี	ตรงมือชี้ดาวเต้านั้นดาวไถ
โนนดาวตรงตรงหน้าอาชาไนย	ดาวลูกไก่เคียงคู่เป็นหมูกัน
องค์อรุณพุดตามพระเจ้าปลา	ที่ตรงหน้าดาวไถชื่อไรนั้น
นางบอกว่าดาวตรงอยู่ตรงนั้น	ที่เคียงกันเป็นระนาวที่ดาวโจง
แม้นดาวกามาไกลในเมืองมณูษย์	จะม้วยมุกมรณาเป็นท่าโงง
ดาวดวงดำสำเภามีเสากระโจง	ชายระโยงระยางหางเสื่อยาว
นั้นแน่มแม่อุคดาวจรเข้	ศีรษะเร่ทกทางขึ้นกลางหา

ดาวที่สุนทรภู่กล่าวไว้กันในเรื่อง สิงห์ไกรภพ และเรื่อง พระอภัยมณี คือ ดาว
ลูกไก่ ดาวพระเซ ความมา ดาวกา ดาวคำแหง ดาวเต่า และดาวโลง

การพรรณนาที่เหี้ยมความกันอีกคนหนึ่งก็คือ การพรรณนาในเรื่อง โคนุตร
ตอน โคนุตร เข้าหานางอำพัน ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับการพรรณนาชอนลักษณะวงศ์เข้าเมือง
मार ดังจะยกมาเปรียบเทียบให้เห็นชัดไปนี้

ชั้นอวรมณฺณฉากเป็นชั้น ๆ	ผู้งำนำคหฬิมสีเทโมางขนาง
บ้างราวชำค้ำเกลี้ยงเป็นปานกลาง	เพ็ลึงกระจ่างจิมหน้าเป็นนวลคม
พระพิศทุเครื่องสำอางที่วางไว้	เสียมไมไฉนอย ๆ มาสอยดม
กลางนางหฬิมสีเทโมปดนม	นัตถุยคดมจิมหฬิมอยู่กับกาย
บ้างนอนวักปัดโกเซมาทก	หวักระจกโกแบ่งตะแคงหงาย
บ้างเล่นเพ็ลนเกอดนองระคองกาย	พระขมายขมอยขมทุกชั้นมา

โคนุตร

เป็นชั้น ๆ กันลายวิสูตรทอง	กระหนาบของฉากตั้งกำบังไฟ
แกวงพระวรคานสำวิสูตรชาด	เข็นนางนาฏนักษมนอนไสว
ระเนนหฬิมพันกันเบ็งเหลันไม้	แสงโคมไฟส่องห่าเป็นนวลคม
ชวดน้ำนัตถุนดองกระเหมาโค	เจ้าเสียมไมนอย ๆ ไวสอยดม
ที่กลางนางนอนสนิมปดนม	หัตถยามหฬิมอยู่กับทูนาง
บ้างเล่นเพ็ลนเมืออกายโตเพ็ลนเกอด	ประสาณสอกรเกี้ยวไม้ไกลช่าง
นาสิกเสียมเบ็งคธิตถุคิระวาง	จิมมนางบ้างหฬิมประพันกัน
	ลักษณะวงศ์

การที่สุนทรภู่พรรณนาความ เหี้ยมความ ในวรรณกรรมต่างเรื่องกันอย่างมาก
มาดังตัวอย่างที่ยกมาประกอบให้เห็นแล้วนั้น ขอมแสดงให้เห็นว่า คำใด ความใดหรือ
สิ่งใดที่วิญูเห็นและประทับใจก็นำคำนั้น ความนั้น หรือสิ่งนั้นมากดว่าซ้ำแล้วซ้ำอีก

ซึ่งจะเป็นการกล่าวอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตามที่ แต่เป็นการพรรณนาที่ เขี่ยบกลอน
กันอย่างสนิทแนบเนียนและสม่ำเสมอ จนถือได้ว่าเป็นลักษณะที่เป็นปกติวิสัยของสุนทรภู่

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการเขี่ยบกลอน และเขี่ยบทความ ในวรรณกรรมของ
สุนทรภู่ และใน นิราศอิเหนา ก็จะทำให้เห็นว่า นิราศอิเหนา มีกระบวนการกลอนที่ เขี่ยบกลอน
และ เขี่ยบทความ กับวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ของสุนทรภู่มากมาย ดังจะได้หยิบยกมา
เปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนดังต่อไปนี้

3.1 ลักษณะการเขี่ยบกลอน

-นิราศร้างทางทะเลเสนา

นิราศอิเหนา

-จะทิ้งขวางทางทะเลเสนา

-แรมนิราศทางทะเลเสนา

พระอภัยมณี

-แรมนิราศทางทะเลเสนา

สิงห์ไกรภพ

-นิราศร้างทางทะเลไทรเวรม

-เหมือนโคกร้างทางทะเลเสนาหวด

-อย่างหมองหมางทางทะเลเสนาใน

นิราศพระประทม

-ตะคังเหลียวเปลี่ยวเปล่าให้เหงาหงิม

สุดขอลปริมเปี่ยมเมื่อยาเฒ่าเฒ่าผอย

นิราศอิเหนา

-ยิ่งแฉเหลียวเปลี่ยวเปล่าเศร้าสังเวช

น้ำพระเนตรหยดเฒ่าลงเฒ่าผอย

-จะแฉเหลียวเปลี่ยวเปล่าเศร้าพระทัย

-จะแฉเหลียวเปลี่ยวเปล่าทุกเช้าค่ำ

พระอภัยมณี

- แด่สิ้นปีมีแต่เศร้าให้เหงาตงิม

สิงห์ไกรภพ

- ยิงแควเหล็กวเป็ลิวเปลาในหิมวา

ฉกัณฉวงศั

- ตะลิ่งเหล็กวเป็ลิวเปลาเมื่อคราวจน

นिरาควักเจ้าฟ้า

- พระฉันแปรแควอบชอมทวี่ป

นिरาคฉิเหนา

- ทฉฉันแปรแควเห็นพระสังฆราช

- พระฉันแปรแควหน้ายุพาพักตร์

- พระฉันแปรแควชมยมนา

- พระฉันแปรแควเล็งเปล่งพระพักตร์

- แควฉันแปรแควดูภูวไนย

- เพ็ยฉันแปรแควหาน้ำคาคลอ

พระอภย์มณี

- เพ็ยฉันแปรแควหาน้ำคาคลอ

ขุนช้างขุนแผนตอนกำเนิคพลายงาม

- ที่เปลาทรวงทรวงคังจะหังโทรม

นिरาคฉิเหนา

- มีแต่หลงลมฉวงฉนาทรวงโทรม

- เพราะเส็ยรักหนักหน่วงฉนาทรวงโทรม

นिरาควักเจ้าฟ้า

- ทรวงจะโทรมเส็ยเพราะรักที่หนักทรวง

นिरาคพระประชม

- ทรวงจะโทรมตรงของปากคคองโคน

นिरาคเมืองเพชร

- ให้อัคคีธนูออกคังจะพังโทรม

พระอภิณหณี

- ตะลึงเหลียวเป็ลียวเป็ล้าให้เหงาหงิม

- ตะลึงเหลียวเลียวซาบอาบนานาสา

- พระพายโชยเฉื่อยสนย่นตะลึง

นिराक्षिणेना

- เสียงแมงมุมจุ่มไต้มาไต้เตียง

คักเพียงมึงมึงตะลึงหัง

ร่าพันพิลาป

- ร่องนึ่งจวงเหงาอกคกตะลึง

เพลงยาวถววยโอวาท

- นมสุวรรณคั่นทนมมนนาง

มีตางตางคั่นคกคกตะลึง

นिराक्षिणेना

- ตะลึงแลแต่ควนดูจระเข้

- ตะลึงแลปูเปี้ยวเหี้ยวไสว

นिराक्षिणेना

- เห็นกระต่ายโลโคโคคตยะยาน

เสียงลูกคากกรากถึงตะลึงแล

นिराक्षिणेना

- จนแจ่มแจ่มแสงสว่างนภางคัพ

- จนแจ่มแจ่มแสงตะวันไนรั้นทค

निराक्षिणेना

- จนแจ่มแจ่มแสงตะวันเห็นพันมู้นัก

นिराक्षिणेना

- จนรุ่งแจ่มแสงสว่างนภางคัพ

นिराक्षिणेना

- จนรุ่งแจ่มแสงสว่างนภางคัพ

- จนรุ่งแจ่มแสงสว่างกระจ่างตา

ลึงทไกรภพ

- จะแลฉบับนี้ไป

นिरาคิเหนา

- จะดูฉบับนี้ไป

พระอภัยมณี

- จะแลฉบับนี้เหมือนดังเดือนดวง

เพลงยาวถวายโอวาท

- จะนับเดือนเลื่อนลับไปนับปี

- นับคืนวันนี้เดือนจะเลื่อนลอย

รำพันพิลาป

- จะดูฉบับนี้ไป

นिरาคิเหนา

- จะนับเดือนเลื่อนลับไปนับปี

- จะคลาดเคลื่อนเดือนไปดิถี

- จะแลฉบับนี้ไป

สิงหไกรภพ

- ทุกวันคืนค่าเขาจะเฝ้าหมอง

นिरาคิเหนา

- ไม่ซัดขึ้นตำเ้าให้เฝ้าหมอง

- ให้ลับพักตรนานเกล้าจะเฝ้าหมอง

- ทุกวันคืนค่าเขาไม่เฝ้าหมอง

พระอภัยมณี

- ทุกวันคืนค่าเขาไม่เฝ้าหมอง

สิงหไกรภพ

- ได้เฝ้าหน้าค่าเขาไม่เฝ้าหมอง

- ได้เคียงคู่ค่าเขาไม่เฝ้าหมอง

นिरาคิเหนา

- ต้องช่วยชี้ขมผาพญาไสว
- ถึงแนวน้ำเนินผาพญาไสว
- ยะเยือกเย็นหอมหญ้าพญาไสว

นิราศอิเหนา

- เหมือนอกที่พิถวิลให้คืนโดย

นิราศอิเหนา

- ยะเยือกเย็นหอมหญ้าพญาไสว

นิราศเมืองแกลง

- ตามแนวทางทิวาพญาไสว

นิราศพระบาท

- ค่ายเย็นเย็นสูงกว่าพญาไสว

นิราศพระประธม

- ซามสมุทรทิวาพญาไสว

ลักษณะวงศ์

- สมพันธ์ทิวาพญาไสว

- กระจ่างชมในป่าพญาไสว

- บินทยานจากสวนพญาไสว

- พระชวนดีในองครพญาไสว

โคบุตร

- ไม่คัมภีร์นรวงกลิ่นให้คืนโดย

- วิเวกใจไฉนยิ่งคืนโดย

นิราศพระประธม

- ทิวาทิวาไหวไฉนยิ่งคืนโดย

- แม่เห็นปลาวารินจะคืนโดย

นิราศเมืองเพชร

- เจนนี้ไฉนเจ้ามาด้วยจะคืนโดย

นิราศเมืองแกลง

- ให้คืนโดยโทษหานิจจาเอ๋ย

รำพันพิลาป

-ไม่เยื้องแย้มกลีบกลิ้นให้ดินโดย
นिराकृत् जेफा

-พระสุริยงลงลับพยับค่ำ

निराकृतेना

-พระสุริยงลงลับพยับฝน

निराकृत्साधेन

-พระสุริยงลงลับเหวี่ยงมัญญา

कोपुत्र

-พระสุริยงก็ลงไปดับแล้ว

-พระสุริยงลงดับเหวี่ยงมสังขร

दक्षिणवर्त्ति

-พระสุริยงลงดับเหวี่ยงมสังขร

-ครั้นสุริยงลงยอดแสงระยับ

-ครั้นยามเย็นสุริยงจะลงดับ

-ครั้นสุริยงลงดับเหวี่ยงมสังขร

सिंहोग्रपथ

-นุมาบายาหิเจ้าที่เออย

निराकृतेना

-เสียดายแต่แม่ศรีเจ้าที่เออย

-แต่ดอกฟ้าสำหรับเจ้าที่เออย

निराकृत्प्रवृत्तम्

-โถยยามเซ็ดูเจนนีเจ้าที่เออย

-ต้องกักขังครั้งนี้เจ้าที่เออย

-จะรอรังเวียกสู่นีเจ้าที่เออย

-ถนอมสนิทนางสู่นีเจ้าที่เออย

-มาครอมทอเสี่ยว่างนี้เจ้าที่เออย

-แม่วัดลาขาศิเจ้าพี่เอย

พระอภิรมณี

-ตะโกนแก้วกินรีเจ้าพี่เอย

สิงห์ไกรภพ

-ปลาเนื้ออ่อนนอนกายขึ้นวายเกือย
ไม่อ่อนเหมือนเนื้อน่องประคองสงวน
ปลานวดจันทร์นั้นก็งามแต่มานวด
ไม่งามทวนขึ้นเขนระเคนควง

นิราศอิเหนา

-สมปลาวยรายเรียงมาเคียงกัน
ปลานวดจันทร์แจ่มงามสมนามนวด
ปลาเนื้ออ่อนนอนกายขึ้นวายเกือย
ไม่อ่อนเหมือนเนื้อน่องประคองสงวน

สิงห์ไกรภพ

3.2 ลักษณะการเทียบความ

3.2.1 การกล่าวถึง คมแดง

-โอดมแดงแดงแดงจะแดงสอง
จะมัวหมองมิงขวัญจะหวั่นไหว

-โอดสุดแสนแสนการมดควายคมแดง
ดูเหมือนแกล้งหักไปให้โลกทรวง

นิราศอิเหนา

-แมนควันคุ่มกุ่มกมเป็นลมแดง
เป็นสายแสงเสียงลั่นสนั่นดัง
ร่าซันพิลาป

-ทอลมแดงแรงเร็วเหมือนเปลวไฟ
ชักขงคัยสามทัพก็พิบลง

-ถูกคมแดงแดงกลืนทะมินมือ
เป็นเกลียวปีกไขญักตั้งเท่าสิงขร
พระอภิรมณี

3.2.2 การกล่าวถึงตัวละครที่เกรำโกกว่าหมดเรี่ยวแรงแล้วชม

ธานเข้าไปในห้องนอน ทอกรางบนที่นอน คร่ำครวญถึงความหลัง

- ยืนวิโยคโคกเสราเข้าในคอง
เห็นแทนทองที่ประหมกริมยสังวน
ไม่เห็นบุษสุดจะทรงพระองคชวณ
ละหอยหวานทิวโหยด้วยโรยแรง
ยลยัญญูไปลาเคราะห์สลค
ระหวายทศทอหบชกกับแสง

นิราศอิเหนา

- ระหวายของคองบนแทนแสนระหค
โศกกำสรคทรวงกรมไม่สมหมาย
- เหลือรำลึกนึกสะทอนถอนฤทัย
ทูลลาไปเข้าทองทองบรรทม
ทศทระองคองบนแทนแสนสลค
ระหวายทศทุกซรักันนั้นหมักหมม
จนนิครูปชบผอมควายทรอมกรม
เพราะหวังชมชวคขึ้นละอันอาย
พระภักยมณี

- ระหวายของคองบนแทนแสนสลค
โศกกำสรคทั้งพระมเหสี
เสียดพระทัยในอารมณ์ไม่สมประคิ
รมสลคฤทัยนึ่งไม่ถึงองค
- ถึงหินขวางต่างเขนยที่เคยนอน
ละอันอ่อนอาดใจรันทค
ระหวายองคองที่แทนควายแสนโศก
ยามวิโยคแรมรักทักทรสลค
สุดจะขึ้นผืนองคทระทรงยศ
โศกสลคเสือกชบสลบไป
สิ่งทไกรภพ

3.2.3 การกล่าวถึงกลิ่นกุหลาบหรือน้ำกุหลาบ

- จนนึกคั่นน้ำรินกลิ่นกุหลาบ

- น้ำกุหลาบอาบอูระผูนสนบาย

ตะลึงเหลียวเลี้ยวชาวอานนาสา
เหมือนปรากฏของนงนุชบุษมา
หรือกลับมายืนแฝงอยู่เหงใจ
นिरासिहेना

ถึงเคราะห์หายหอมให้ตรอมทรวง
รำพันพิลาป
- น้ำกุหลาบอาบอบตลบองค์
แล้วสอดทรงเครื่องกษัตริย์จำรัสเรือง
- เฝ้าย เฝ้ายชั้นวันวันกลิ่นกุหลาบ
- ลมเฝ้ายชั้นวันวันกลิ่นกุหลาบ
- เคบหอมชั้นวันวันกลิ่นกุหลาบ
พระอภิรมณ์
- หอมคอกไม้หลายพรรณให้รัญจวน
เหมือนกลิ่นนวลน้ำกุหลาบซึ่งอาบทรวง
निरासिहेना

3.2.4 การกล่าวถึงคอกไม้กัมมแดง

- หอมมณฑาสารภัดอกปีหุบ
บ้างร่วงหล่นถูกอุระพระขนอง
ภูมรินนิวอนมารอนรอง
อาบตะอองเกสรจรจาย
निरासिहेना

- สารภีที่ริมโบสถ์สาโรชรวาง
มีนึ่งรวงรังถึงถึงพดกษา
รสเราเสาวคนธสูมณฑา
ภูมรารอนรองตะอองนวล
निरासिहेना
- คุเย็นชั้นวันวันมณฑา
รุกขชาติชอกคอกออกไสว
บางหล่นร่วงพวงผกาสุมาลัย
ต่างเค็ดได้เคินคบบ้างชมดวง
ภูมรินนิวอนเพียวรอนรอง

เหมือนเสียงของหิ่งห้อยดวงไฟกลาง
เวียงแประเวศเกษราบุปผาทอง
โคไชยดวงดอกไม้เหมือนใจจง
นิราศเมืองเพชร

-หอมกระถินกลิ่นเกิดขึ้นเมื่อเที่ยงคืน
เหมือนเคยกลิ่นกลิ่นกลิ่นสุดันชา
โอบางแยมแยมเหมือนจะเขื่อนยืม
ให้เคยชิมแซมชมนานาสา
แต่ส่งกลิ่นรบกวนทางนภา
สร้อยสุมาลีแฝงอยู่แห่งไร
ณรินบินล่องละอองออน
อาบเกษตรเสาวรสซึ่งสดใส
พระอภิรมย์

3.2.5 การกล่าวถึงธรรมชาติที่สังคมเจียมเขียมเขิน

-ทุกเงื่อมเขาเหงาเจียมเขียมสังัด
ใบไม้กวัดแกวงกิ่งประวิงไหว
ยะเขือกเขินเส้นหญ้าพนาชัย
ยั้งเขือกในทรวงซำระยำเขิน
นิราศอิเหนา

-ให้เจียมเหงาเปล่าใจในพนา
กะเขือกเขินเส้นหญ้าพนาคร
สิงห์ไกรภพ
-เทพไทพุกวิมานบรรคาคเจียม
เขินยะเขียมทุกหอมหญ้าประหง
โคบุตร
-สังัดเจียมเขียมเขินทุกเส้นหญ้า
-ถึงวัดทองหมองเศร้าให้เหงาเจียม

เขียนเย็บหอยของหญาป่าชาติ

นिरาก พระประชม

-เขียนเย็บเลือกหอยหอมหญาป่าระหง

-เย็บเลือกเขียนเส้นหญาวานาตร

-เขียนเย็บเย็บเลือกกระขอทั้งไพศวี

-สังัดเหงาหิมวาป่าระหง

ลักษณะวงศ

-เขียนสะพานเส้นหญาป่าระหง

-เย็บเลือกเขียนเส้นหญารุกษาเขา

สังัดเหงาเงียบเสียงตำเนียงหาย

พระอภัยมณี

3.2.6 การกล่าวถึงกระดิน อิน จัน

-กรคกระดินอินจันทรณไม

นिरาคอิเหนา

-ทั้งจันหน่ออินจันมีต่าง ๆ

-หอมดูอินกลิ่นระคนปนดูจันหน

-หอมจันหน่ออินกลิ่นไศกมาโบกโบย

สิงโกรภพ

-เก็บกระดินอินจันหนข้างบรรพต

-หอมบุปผาสารพันทั้งจันหน่ออิน

กระดินเทศกระทุ้มดอกออกไสว

พระอภัยมณี

3.2.7 การกล่าวถึงความสะอาดเป็นระเบียบ

-พนมมาศลาดเลี่ยนเตียนตลับ

-พิลาदान์เลี่ยนจาดสะอาดตา

พระอภัยมณี

-ที่พันปราบปราบราชวณพรายอดน

นिरาศอิเทนา

-สวนศิลาและสะอาดควยกวาดเทียน

นिरาศเมืองเพชร

-ในเขตแคว้นแสนสะอาดคังกวาดเทียน

ฉลิมเสียนคมพัคอุยอุตรา

-จุดมืพันรณราชควยปราบเทียน

นिरาศวัดเจ้าฟ้า

-ที่หน้ายาภูเขาเรียบเทียบโคนไม้

โคบุตร

-ตุธาวันพันปราบคังปลาดปลอง

ลักษณะวงศ์

3.2.8 การกล่าวถึง ชะนี

-ชะนีน้อยทอยไม่วะไรรวง

เสียงแรของเริ่มร้วเรียกตัวโหวย

นिरาศอิเทนา

-ตะวันน่ายฝ่ายชะนีมีโสมค

เสียงอุโฆมรายไมรวงให้โหย

เรียกคุครองของตัวตัวโหวย

วิเวกโหวยโหยเสียงแอบเมียงมอง

พระอุภิมณี

-ครันขอแสงสุรศรีชะนีน้อย

เห็นวโหยหอยโหยให้เรียกหาตัว

ลักษณะวงศ์

-เสียงชะนีที่เหล่าเขาบีสาน

วิเวกหวานหวัหวัเรียกตัวโหวย

นिरาศเมืองเพชร

-ตะเนี้ย้อยห้อยโหนผ้าโจยวอน

สิ่งทไกรภท

-ระนีไทวยโทยทวนรัลจวนใจ

ขุนช่างขุนแผนตอนกำเน็คพลายงาม

-ไอชะนีเวทนาเทียวหาผ้า

-ชะนีเตรียกเรียกชายอยู่ปลาย่าง

นิราศเมืองแกลง

3.2.9 การกล่าวถึง กุญแจ

-เห็นเขาเขินเนนรมทนมวัง

ตนคงรังกรีกครันระรินเห็น

นิราศอิเหนา

-ดูชาพนันรมทนมบัง

เป็นปาร์กรุกชชาติประหลาดมี

-ยิงคี่กคั่นคงรังเสียงวังเวง

พระอภิรมณ์

-คางแขนต้นชันนังรมรังสูง

-ผอนส่วราดูเรียงบรรทมในรมรัง

-เห็นต้นรังบังคมระมริน

-ฝูงคางยั่วเยี้ยวต่ายกึ่งรัง

-แรมบรรทมรมรังไรวังเวียง

สิ่งทไกรภท

-ชมนิกรปักษาในปาร์รัง

โคบุตร

-ร้านรมรังน่านังเด่น

ลักษณะวงศ์

- รมันรังเรียงเคียงตะเคียน

ขุนช้างขุนแผนตอนกำเนิดพลายงาม

- ต้นคางวังมรินทร์ระรื่นเย็น

นิราศเมืองแกลง

3.2.10 การกล่าวถึง นกยูงรำแพน

- พอเวลาสายฝนหะวันเย็น

นกยูงเล่นลมเพลินบนเนินเตียน

บ้างเฝือออกหากทางกอกางปีก

แฉกฉีกได้วัดคิ้วแว่นเวียน

บางของของจงประจงทิวเวียน

ออกกลางเตียนตื่นชวักคูกรีดกราย

นิราศอิเหนา

- ที่หว่างเขาเหล่าฝูงนกยูงฟ้อน

เป็นครุอนปีกทางไมทางหัน

บ้างกรีดกรายระฆังเมียงเข้าเคียงกัน

คูเชิงชั้นสบายรายรำเรียง

ชิงทไกรภพ

- ชคเป็นจวนควนเคียนขึ้นเนินโขด

ถึงศาลโคกคินขุนเป็นมูสูง

เที่ยวเคียบชมอมเป็นเห็นนกยูง

เป็นฝูงฟ้อนทางที่กลางนราย

ท่ากรีดปีกหลีกเคียงเข้าเคียงคู

คอยแปงคู่คังระบำรำถาย

กระหัดควาควาตรเยื้องท่าเลื่องชาย

เหมือนระฆังหมอมละครเมื่อฟ้อนรำ

นิราศวัดเจ้าฟ้า

- ที่หุบเขาเหล่าฝูงนกยูงคง

หอนเป็นวงเวียนรายระฆังเมียง

- ที่หว่างเนินนกยูงเป็นฝูงฟ้อน

ระอภัยมณี

3.2.11 การกล่าวถึง ทัชชไฉนแปลก ๆ ในป่า

- พระชานพลอกกอดคนองประคองงม
 ไทหมเหินเคินมะงุมมะงาหรา
 ป่าประเทศเขตแดนแดนขวา
 อินทนะลัมพุมสุมพัน
 โกรธคำจำปาเคดงงง
 สหัสคุณขึ้นระคนป่าหนั้น
 สลาสร้างนางแย้มเข้าแกมกัน
 หล้าวันฝรั่งเรียงชั้นเคียงคอง
 โกรธกรหวานกานชุกูระบัต
 กำจายกำจัดสารพันคนคันทอง
 หอมระรินชื่นใจที่ในคอง
 พฤษภาทรงเสาวคนธ์คังปนปรุง
 ทัพปราบปราบรายควนทรายออน
 เขาคงคอนเอียบเคินเนินกนุง
 เทียนยี่หรามาผืนสงกลิ่นฟุ้ง
 สมสมดมุงโกรธจุฬากการบูร

นिराक्षिणेना

- สारพันกันภักคูกนาคพท
 เครื่องโอสถชาวป่าเขามาถวาย
 สักจันวัลย์เปรียงแกมปรุควาย
 เป็นยาหายโรคภัยที่ในคัว
 นีราศพระบาท
 - จำปาเคดงงงงหอมกรุ่นกลิ่น
 กาแฝเป็นสินชุกุนนุหงา
 ราวพันพิลาป
 - หล้าฝรั่งจันทน์อื่นสงกลิ่นแรง
 ลมุดแว้งแจจจวงรวงเรณู
 - เหล่าคังกาน โกรธกระดินสงกลิ่นหอม
 พระอภัยมณี
 - สมชุกุเทศ์เกศแก้วตะโกโกรธ
 โคนุตร
 - แกวกระทุมกุมกระดินหึ่งผืนฝาง
 ลักษณะวงศ์

3.2.12 การกล่าวถึง สัตว์ สัตว์ในจินตนาการ และคนป่า

- อรหันันหน้าเหมือนมนุษย์
 ปีกเหมือนครุฑครีบท่ามีเขี้ยว
 ทวกมาเหมียวเหียวเคินเนินพนม

- สิ่งใดเต้นเล่นทางฝูงกวางทราย
 เหี่ยวแวคสายรายเรียงมายเมียงเมิน
 เหล่าคนป่ามาเหมียวเหียวเป็นฝูง

ดูเล็กกลมฉากสูงเหมือนฝูงคน
เหล่าละเมาะเงาะป่าดูลาอยู่
เที่ยวกินหญ้าใบยาวป่าลาน
สิ่งทีโศกนยืนหยัดสะบักคน
เห็นผู้คนโยนเข้าลำเนาเนิน

นิราศอิเหนา

บ้างอุ้มสูงดูเกล้าเดียวเขาเขิน
พระอภิรมณ์

-นรสิงห์อรหันโชนยันดิน
พวกคุณาแลคำดั่งน้ำนิล
เขี้ยวตามหินหาเปี้ยวลดเลี้ยวเดิน
พวกคนป่าพาฝูงงูสูงดูหลาน
แบกออยตาตโตเกล้าเดียวเขาเขิน
สิ่งทีโศกนเล่นทางตามหว่างเนิน
พระเทวiticเพดินพานางผากกลางไพร
สิงห์ไกรภพ

-พระโคบุตรอนุชาพากันเหาะ
ข้ามละเมาะเนินผาพนาสันต์
เห็นเงาะป่าหาปูมาปะกัน
ทำคู่กันตะคอกกันตึงตัง
โคบุตร

-คนป่าทั้งมาเหมี่ยว
ลอยลมชมเพลิน
บทเห่เรื่องกาگی

จูงกันเที่ยวดูมเดิน
พนมเนินแนวธาร

3.2.13 การกล่าวถึง น้ำตก

-บ้างหมื่นพันเทิ่งเป็นเชิงเทิน
เป็นกรอกเกรินโกรกกรวยริมห้วยธาร
เสียงดินธุตุอันคั่นพิลึก

-นาสนุกฤกษชาติสีระอาคสะอาน
มีถ้ำธารสำเนาภูเขาเขิน
บ้างเว้งวุ้งสูงเทิ่งตั้งเชิงเทิน

สะพานสะทีกโถมพาดคานาคานาน
ที่น้ำโจนโตนั้งคังสะพาน
บางซุชานสาตสายสุทรายริน
นिरากอิเหนา

เป็นโตรกเตรินเนินผาโอพาคัก
นางเงิมงาน้ำฟูไปรยปรุปริม
ยอยหิมหิมเยือกเย็นแข็งเป็นน้ำ
ที่น้ำโจนโตนั้งเสียงครันครึก
สะพานสะทีกโถมโถมเสียงโครมคริม
- เป็นห้องถ้ำน้ำพุหุดัน
ไหลกระชั้นกระโทกพาดคานาคานาน
- เสียงน้ำคังครันครึกสะทีกสะพาน
กระถอกนาคชเชียวเป็นเกี้ยวไหล
สิงทไกรภพ
- เสียงน้ำโถมโครมกระแทกสะพานเสียว
ดุกดิงเกี้ยวฟุ้งพลั่งคังนาง ๆ
กิดาทั้งคังกระทบกระเทือนทาง
กะกังกางโถงก้องลงคินกิง
ที่คางแห่งแสงใสค้อยไหลเชื่อม
เงากระเชื่อมแควเห็นแผ่นผาผิง
ที่เห็นโปร่งน้ำปรุเป็นผุดูทริง
บ้างคิกซึ่งแหกรชอกในครอกนาราย
ลิกษณวงศ์

3.2.14 การกล่าวถึง ธรรมชาติในป่าหิม

- พระครวญคร่ำว่าคิกจนคิกเงียบ
เย็นยะเยียบหย่อมหญ้าทุกษาไสว

- ดังคเงียบเยียบเย็นทุกเสนหญ้า
แต่สัตว์ป่าใบร้องก้องกระหิม

สดขเสียงสิงส์ตัวสังข์ไทร
 ทุกกอกิ่งมิ่งไม้พระไทรครีมี
 สุนามาคยบ้านกลีระวันวัน
 ในเที่ยงคืนเสียงแค้นตั้งหึงกระหิม
 ด้พระไทรไม้พุ่มงุมงิม
 โขมคทิมฉิวกู่หว้าหวัวว้อย
 เหล่ามายาป่าโป่งเที่ยวโถงเถื่อน
 ตะโกนเพื่อนเพิกเสียงสำเนียงโหย

นิราศอิเหนา

ไม่เห็นหนกนไม้พระไทรครีมี
 เสียงงิมงิมเงาไม้พระไทรคะนอง
 นิราศพระประชม

- ลังคเจ็ยเยียบเย็นไม่เห็นใคร
 ทุกกอกิ่งมิ่งไม้พระไทรครีมี
 เทียวกู่นางกลางคองทุกทงพุ่ม
 เสียงแค้นกรราร้องกองกระหิม
 ที่หว่างเว้งเชิงเขาเป็นเงางิม
 โขมคทิมฉิวกู่เสียงว้อย
 - หน้าโชนโจนคั้นเสียงครันครึก
 ตะทอนสะทีกหุ่มโถมเสียงโครมครีมี
 ตะวันเที่ยงเสียงหม่มแมงกู่ผึง
 คังหึง ๆ เหมือนหนึ่งของกองกระหิม
 ที่หุ่มหองปล่องหินกระสินธุ์ขิม
 สังกิมเง้อมผาคูน่ากลัว
 บนยอดเขาเหล่าระนี้ผีโหมค
 เสียงวิโรธร้องเพรียกร่าเรียกฉัว
 สิงทไกรภพ
 - ไทร พฤษครวญครีมีกระหิมคราง
 อนงค์นางขวัญหายไม่วายกลัว
 คักขณวงศ์

3.2.15 การกล่าวถึงบทเหกคอม

- นอน เถิดหนายาหยี่ที่จะกคอม

- พระแกลังกล่าวจอมขวัญให้บรรทม

งามคะมอมมิ่งขวัญอย่าทวนไหว
 คิริรอมขอบเคียงเหมือนเวียงชัย
 อบูรไม้เหมือนปราสาทราชวัง
 เคยล้ำเนียงเสียดนางสุรางค์เห
 มาพึ่งเรไรแซเหมือนแตรสังข์
 เคยมีวิสูตรภูกันบนนักษัตร
 มากำบังใบไม้ในไพรวัน
 ทนาวน้ำค้างกวางกินสะอันออน
 จะกางกรกอนองประคองขวัญ
 เอาดวงการาระยับกับพระจันทร์
 ทางชอชั้นชวาคาระย้ายอย
 จักจันหวั่นแว้วแจ้วแจ้วเสียด
 ทางล้ำเนียงขับครวญทวนละหอบ
 พระชายเออยเซยมาตองพระนองนอย
 เหมือนนางคอยหมอบกราบอยู่งานพัก
 โอเวลาปานฉะนี้เจ้าทีเอย
 กระไรเคยแฉงยับเซียมสังค
 น้ำค้างเมาะเมาะเย็นกระเซ็นนัค
 คือกสังคดวงจิตจงนิทรา

นิราศอิเหนา

ดวงปฐมยามแล้วแก้วกอยใจ
 เจ้าทีเอยเคยนอนบรรจภรณ์แทน
 มาพึ่งแผนผารองไม้ของไส
 ขึ้นสุรางค์นางเหแต่เรไร
 จะเหให้ไสนาในราตรี
 เคยซังขับศัพท์เสียดล้ำเนียงรอง
 มาแซของเสียดจิงหรีดคังคักดี
 เคยบรรทมโสมนัสนางซัดวี
 โอยยามนี้ทนอน้ำค้างพร่างโทยม
 เคยไต่ยพันพาทพระนาคของ
 ประโคมกลองกลางคืนให้คืนโคม
 อยู่ชายฝั่งซังคั่นเสียดครั้นโครม
 เหมือนประโคมคอนรุ่งในกรุงไกร
 เจริญพระนุกนุตรีซังที่กลอม
 งามคะมอมมิ่งขวัญอย่าทวนไหว
 ถึงหนาวคหมแหพรทอแก่ได้
 แตนนาวในทรวงสะอันทุกคืนวัน
 วิเวกเสียดเทียบคืนระรินเรื่อย
 เจ็ดนางเห็นอนนอนหลับแล้วรับขวัญ

สิ่งทไกรภพ
 -แล้วเอนองคลงบรรทมพนมมาศ
 สุนีมาตนั้นอุคสาห์ทานุปลา
 มาโรยรายถวายพระมังคลา

แคว๑ตุ๑สา๑หน๑ว๑ค๑ฟ๑น๑ไ๑ห๑ม๑
 เ๑เห็น๑ทุ๑ก๑ระ๑ร๑อน๑ถ๑น๑ถ๑ย๑มี๑ไ๑คร๑หล๑บ๑
 จ๑ิง๑ก๑อ๑ม๑ข๑บ๑ค๑ำ๑ป๑ระ๑ค๑ิ๑ษ๑ฐ๑น๑ิ๑ท๑สน๑ม๑
 โ๑อ๑เ๑น๑น๑ำ๑น๑ำ๑ค๑าง๑พ๑ร๑าง๑พ๑ร๑าย๑ท๑ร๑ม๑
 ร๑ะ๑ร๑น๑ม๑ร๑ัง๑ส๑ด๑าง๑เ๑ม๑ื่อ๑น๑ป๑ร๑าง๑ค๑ท๑อง๑
 บ๑ร๑ท๑ม๑แ๑น๑แ๑น๑ฉ๑า๑ค๑ิ๑ลา๑อ๑น๑
 ค๑าง๑บ๑ร๑จ๑ร๑น๑ทุ๑ก๑เ๑ก๑ลา๑อ๑ยา๑เศ๑ร๑า๑ห๑ม๑อง๑
 พ๑ัง๑ด๑ำ๑เ๑น๑ย๑ง๑เส๑ียง๑น๑ิ่ง๑ห๑ิ่ง๑ห๑ิ่ง๑ร๑อง๑
 เ๑ม๑ื่อ๑น๑เส๑ียง๑ฆ๑อง๑ยาม๑เ๑ำ๑ป๑ระ๑จ๑ำ๑ว๑ง๑
 จ๑ัก๑จ๑น๑ห๑ว๑น๑แ๑ว๑แ๑จ๑ว๑แ๑จ๑อ๑ย๑
 ค๑อง๑น๑เ๑ว๑อ๑ย๑แ๑ร๑แ๑ค๑ง๑แ๑ศ๑ร๑ส๑ง๑ข๑
 เส๑ียง๑ด๑ิน๑ฐ๑พ๑ล๑ค๑น๑ส๑น๑น๑ค๑ง๑
 เ๑ม๑ื่อ๑น๑ก๑อ๑ง๑ระ๑ม๑ัง๑ก๑ง๑ส๑ค๑าด๑ข๑าน๑ป๑ระ๑โ๑ม๑
 ข๑อ๑ค๑ะ๑ท๑ะ๑ท๑าย๑ว๑ย๑ช๑าย๑ก๑ล๑น๑
 น๑าร๑ว๑ย๑ร๑น๑เ๑ว๑อ๑ย๑ร๑น๑เ๑น๑น๑เ๑น๑โ๑ม๑
 ค๑าง๑ค๑าว๑เ๑ก๑อ๑น๑ก๑าง๑น๑ภ๑า๑ท๑ำ๑โ๑ย๑ม๑
 เ๑ม๑ื่อ๑น๑อ๑ง๑า๑ง๑ค๑อ๑ม๑ช๑ว๑า๑ด๑า๑ระ๑ย๑า๑ระ๑ย๑บ๑
 เส๑ียง๑เบ๑็๑ค๑น๑ี๑เ๑แ๑ว๑แ๑ว๑แ๑ว๑ห๑ว๑ค๑
 จ๑ิง๑ห๑รี๑ค๑กร๑ี๑ค๑เ๑กร๑ี๑ย๑ว๑กร๑ี๑ง๑ค๑ง๑น๑ิ่ง๑ฉ๑น๑
 ห๑ิ่ง๑เ๑ก๑แ๑ว๑แ๑ว๑เส๑ียง๑จ๑ำ๑เ๑ว๑เ๑น๑ง๑ร๑ับ๑
 เ๑ม๑ื่อ๑น๑โ๑น๑ห๑บ๑ข๑บ๑ก๑ล๑อ๑ม๑ทุ๑ด๑ห๑ม๑อ๑ม๑เ๑อ๑ย๑
 พ๑ระ๑อ๑ภ๑ั๑ม๑ณ๑ี๑

3.2.16 การปรารภว่า ชูบดม

- ถึงเจ็ดเดือนเคลื่อนตลาดประหลาดแล้ว
- จนชูบดมตรอมใจมาหลายปี
- ไม่พบแก้วคอบจิตพิสมัย
- อยู่แต่ในห้องนอนน้ำตา
- จนพระรูปชูบดมเพราะกรอมใจ
- จนชูบดมผิวพรรณทุกวันคืน
- ทั้งนายไพร่พลนิกรอ่อนกำลัง
- จนคางจนแผนคอนกำเนิดหลายงาม
- นิราศอิเหนา
- ไม่เป็นอันบรรทมกรมเทวศ
- เสวยแต่ขลเนตรจนชูบดม
- คักขะวงศ์
- จนผิดรูปชูบดมควยตรอมตรม
- พระอภัยมณี
- ให้รักรูปชูบดมตรมตรอมจิต
- รำพันพิลาป
- อยู่บ้านกว่าห้าปีอยู่กับปิตุเรศ
- ถึงเดือนเศษโศกชูบดม
- นิราศเมืองแกลง
- ไม่ถึงเดือนเพื่อนรักเขาหักทรวง
- วาชูบดมกรากอนเป็นคนภายใน
- นิราศพระบาท
- เหมือนหายยศหมกรักมาปลัดปลอม
- จนชูบดมผิวคล้ำระกำใจ
- นิราศวัดเจ้าฟ้า

3.2.17 การกล่าวถึง อานุภาพของความรัก

- จะหักก้อนหินหักก็หักได้
- โฉศิคมาสารทักจะตัดขาด

หักอาลัยนี้ไม่หลุดสุดจะหัก
 สสารหักตัดขาดประหลาดนัก
 แต่ตัดรักนี้ไม่ขาดประหลาดใจ

นิราศอิเหนา

ตัดสวาทตัดรักมียกไหว

นิราศภูเขาทอง

- สสารหักตัดขาดประหลาดใจ

ตัดอาลัยสวาทไม่ขาดความ

นิราศพระประธม

3.2.18 การกล่าวถึงขอเรื่องความรัก

- ครั้นแลดูพระสุริย์แสงก็แดงตั้ง
 หนึ่งน้ำครึ่งแก้วผ่านภักดิ์
 เหมือนครั้งนี้พามา โทกแสนเขว
 ทรเนตรแดงแก้อคคังแว้อคไหล
 โอตะวันครั้นลมภทไทร
 ก็อาลัยโลกยังหยุดครึ่งรอ
 ประหลาดนักรักเอามาเคยลับ
 เหมือนเข็งคับเค็ดเคียวไปเจียวหนอ

นิราศอิเหนา

- สุริยสนธยาของฟ้าแดง
 ฝั่งโรยแรงรอนรอนอนก่ากั้ง
 โอแลดูสุริยจะลงลับ
 มีครคัมดวงโคอาลัยหลัง
 สดแสงแผ่จรดเข้าคบบัง
 เหมือนจะส่งโลกาให้อาลัย
 แคนเราชาววังทั้งทวีป
 มาเร้วรีบร้างมิตรหิสมัย
 ไม่อร้งตั้งสวาทประหลาดใจ
 โออาลัยแคว้นวิบูลญา
 นิราศวัดเจ้าฟ้า

3.2.19 การกล่าวเรื่องการทำบุญชรดและอุทิศส่วนกุศล

- จะสร้างพรตลอดรักหักสวาท
 เนื้อจะขาดข้อคิกพิสมัย
 แม้นองนุชบุษบานิคาลัย
 จะไค้ไปสู่อสุวรรคชั้นโสฬศ
 จึงหยุดทศขยับยั้งตั้งอาศรม

- จะสร้างพรตลอดสาหัสส่วนบุญถวาย
 นิราศภูเขาทอง
 - ทั้งถือนศีลกินเพลเหมือนเขนบวช
 เป็นเย็นสวคักราชศาสนา
 นิราศเมืองแกลง

รักษาพรหมจรรย์ควบกับหมก
นिरาคือเพนา

- แดะองค์ทรงพรตพระยศยิ่ง
- ขอเคอะมหาอนิสงส์

ซึ่งรูปทรงสัจคือถวิลสรวรค์

- รักษาพรตปลดปละสละรัก

ว่าพันทีลาป

- ขานหมครองครองเกรงไม่เค็งแล

นिरาควัดเจ้าฟ้า

- ได้สวทังบั้งสุกุดแบ่งบุญไป

นिरาศเมืองเพชร

- สำรวมจิตกิจกรมพรหมจรรย์

จนตะวันส่องสว่างกระจ่างตา

คิดคั่นหวงบัวโยของในโลก

คอยสร้างโคกด้วยสังวาสศาสนา

แบ่งบุญบวชศีลจินตนา

ส่งบุญไปให้สีกากินนรี

- พระอนุโรชโชติสว่างในดวงจิต

นั่งนักสิทธิ์สนทนาอชันดาสัย

จึงแจ้งความตามประสงค์จำนงใน

เราบวชไค้หม่นปีกับสี่พัน

สิงห์ไกรภพ

- จะไปบวชทรวจนำให้บิฑุเรศ

อยู่ขอบเขตเขารุงริมกรุงศรี

- ดาวสุรางค์ต่างตามเสด็จหมก

รัชชาพรตอารมณโศกขมเทา
 ครุณนอยพลอยค้ำบัลลังก์เพลา
 ฉันทจะเอาบุญบ่วงเป็นนางสี
 ดินสมุทรวากระนั้นฉันทจะบาช
 จะโคสวคมนตรีกับน้องเป็นสองศรี
 -ทรงเครื่องชาวคาวสประณตกร
 อุทุมพรหีบเจียงเจดีย์องค์
 แลวจักจีบกับชฎารัชมัท
 เป็นคาวสมุทรรวมสมประสังค
 สอดสวมควยสายรุ้งประจำทรง
 ตั้งค้ำรังคือหาสมาทาน
 -ฝ่ายสองนางต่างบังคมควยสมนึก
 ลงมาตีกเตียงทองเต้าทองสรง
 ท่างค้ำระสรวนลานล้ำราญองค์
 แลวกัทรังเครื่องพรตคาวสสินี
 พระอภิขมณี

3.2.20 การตั้งความปรารถนาในบทอธิษฐาน

-จะเกิดโหนดในจังหวัดปัตตานี
 ให้เหมือนมีกับขลุ่ยทองท่านองกัน
 เป็นเงินจามทรามณฝรั่งแฉ่งกฤษ
 โหนดสินีเสนาหาตุนาหจัน
 แม่นเป็นไทยให้เป็นวงครวมหงศ์พันซ์

-จะเกิดโหนดโหนดของค์พระทรงธรรม
 โหนดกัณฑ์พิสวาทอยากลาครคคา
 -จะเกิดโหนดโหนดได้พบประสมกัน
 -จะเกิดโหนดโหนดไคร่องละอองบาท
 ออย่าแคลวคลาคเคลื่อนคลาจนอาสัน
 สิงทไกรภพ

พอโลกันต์ให้ได้อยู่เป็นคู่ครอง
นिरาคอิเหนา

- จะเกิดโหนดได้อยู่เป็นคู่กัน
อยามีอินทรายเบ็บบเหมือนเช่นนี้
นिरาฟพระประชม

- ถึงชาตินี้มีใครสมอารมณ์คิด
ควยของค้อสรวารักจะหักหาญ
ขอไหนดองครองสตัยปฏิญาณ
ให้ขมพานายหน้าเหมือนอารมณ์
พอควรคูรรักประจักษ์จิต
ใคร่ชื่นชิตขมนองประคองสม
ถึงต่างแดนแสนไกลไพรพนม
ให้ลดขมลงมาแอบแนบอุรา
นिरาศเมืองแกลง

คังใดกจาวแคววาลักษณ์การพรนษาชนิดที่เหยียบกลอนและเหยียบความกัน
นั้น ถือได้ว่า เป็นลักษณะอันเป็นปกติวิสัยของสุนทรภู่ คังนั้นเมื่อปรากฏว่า ในนिरาศ-
อิเหนา มีกระบวนกลอนที่ เหยียบกลอน และ เหยียบความ กันในวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ
ของสุนทรภู่ คังได้ยกตัวอย่างมาเปรียบเทียบให้เห็นอย่างมากมายคังนั้น ย่อมเป็น
หลักฐานที่หนักแน่นพอที่จะยืนยันได้อีกประการหนึ่งว่า หากผู้แต่งนिरาคอิเหนามีใช้สุนทรภู่
ก็ไม่ว่าจะมีกระบวนการพรรณนาที่ เหยียบกลอน และ เหยียบความ กันเป็นจำนวนมาก
เช่นนี้

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างท่วงทำนองการประพันธ์คำฉันท์ลักษณะการแต่ง
กลอนสุภาพ ในนिरาคอิเหนาเหมือนกับท่วงทำนองการประพันธ์คำฉันท์ลักษณะการแต่งกลอน
สุภาพของสุนทรภู่ทุกประการ แม้นแต่การใช้สัมผัสในอันเป็นสัมผัสพิเศษที่สุนทรภู่ใช้ใน

กระบวนการของทานอย่างสม่ำเสมอทุกวรรคก็ปรากฏลักษณะเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอใน
 กลอนทุกวรรคในนิราศอิเหนา ดังได้แสดงผลการเปรียบเทียบไว้แล้วในตาราง 78
 และตาราง 79 หากว่าลักษณะการแต่งกลอนสุภาพในนิราศอิเหนา เพียงแต่เหมือนกับ
 ในวรรณกรรมของสุนทรภู่ในเรื่องจำนวนพยางค์ของกลอนแต่ละวรรค ช่วงจังหวะของ
 กลอน ตำแหน่งคำสัมผัสนอก การใช้สัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระตลอดจนเรื่องเสียง
 วรรณยุกต์ของคำท้ายวรรคต่าง ๆ ก็อาจถือได้ว่า เป็นสิ่งที่เหมือนกันตามลักษณะบังคับ
 ของกลอน แต่การที่ในนิราศอิเหนาปรากฏการใช้สัมผัสในที่เหมือนกับสุนทรภู่ทุกวรรคนั้น
 ย่อมบ่งชี้ได้ว่าผู้แต่งนิราศอิเหนามีลักษณะการใช้สัมผัสพิเศษได้เช่นเดียวกับสุนทรภู่จนน่า
 เชื่อได้ว่าจะเป็นผู้แต่งคนเดียวกัน

5. ในด้านการใช้คำและความ ผลการเปรียบเทียบตั้งแต่ตาราง 85 - 100
 ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้คำสงสัมผัสระหว่างบท
 การใช้คำรูปธรรม และคำนามธรรม การใช้คำสรรพนาม การใช้คำและความที่ติด
 ปากกวี การใช้คำอุทาน การใช้คำศัพท์เชิงเสียงพูด การใช้คำไวพจน์ การใช้คำ
 แสดงกลิ่น การใช้คำเรียกสิ่งเห็นจริง การใช้คำที่อ้างถึงตัวละครในวรรณคดี การใช้
 คำชมโคม และความที่แสดงการตัดข้อต่อว่า ที่ปรากฏในนิราศอิเหนาล้วนใช้ไม่ต่าง
 กับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ หากผู้แต่งเป็นคนละคนกันน่าจะมีลักษณะการใช้คำอย่างใด
 อย่างหนึ่งแตกต่างกันออกไปบ้างตามที่แต่ละคนนึก แต่ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า
 ผู้แต่งนิราศอิเหนามีความสามารถในการใช้คำและความอย่างถี่ถ้วน คือ สามารถใช้ได้
 อย่างหลากหลาย และใช้ได้ตามใจนึกอย่างผู้ซึ่งเป็นนายของภาษาเช่นเดียวกับสุนทรภู่

6. ในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ปรากฏพรรณนะ คำนิยม และอุปนิสัย 24
 ประการ ในนิราศอิเหนาก็ปรากฏพรรณนะ คำนิยม และอุปนิสัยเหมือนกับสุนทรภู่ ดังได้
 แสดงผลการเปรียบเทียบไว้ในตาราง 101 จริงอยู่แม้ว่าคนเราอาจจะมีค่านิยมบาง
 ประการเหมือนกันได้เพราะ ค่านิยมนั้นเป็นค่านิยมของสังคม แต่ลักษณะพรรณนะ หรือ

อุปนิสัย ที่กวีแสดงออกมาเหมือนกันย่อมเป็นลักษณะเฉพาะของกวีแต่ละคน การที่ผล
การวิเคราะห์เปรียบเทียบ วรรณปะ และอุปนิสัย ในนิราศอิเหนา ปรากฏเหมือนกันใน
วรรณกรรมของสุนทรภู่ทุกประการเช่นนี้ เป็นสิ่งที่ชี้ชัดลงไปได้ว่า ผู้แต่งน่าจะเป็นคน
เดียวกัน

7. การเปรียบเทียบทางด้านองการประพันธ์ด้านกวีโวหาร ปรากฏว่าใน
นิราศอิเหนา ใช้กวีโวหารประเภทต่าง ๆ เหมือนกับสุนทรภู่ ดังตาราง 102 ใน
เรื่องของการใช้โวหารนี้ กวีแต่ละคนย่อมใช้แตกต่างกันตามความถนัด ตามประสพ-
การณ์ ตามความคุ้นเคย หรือตามธรรมเนียมนิยม อย่างเช่น วรรณกรรมประเภท
นิราศ กวีมักใช้โวหาร ประเภทที่พจน์ คือ การกล่าวอย่างเกินจริง เพื่อให้ผู้อ่านมี
อารมณ์ร่วมค่อนข้างมากกว่าโวหารประเภทอื่น แต่ผลการเปรียบเทียบการใช้โวหาร
ในนิราศอิเหนากับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ปรากฏว่า ทั้งผู้แต่งนิราศอิเหนา และ
สุนทรภู่ นิยมใช้โวหารประเภทเปรียบเทียบมากที่สุด ส่วนโวหารประเภทที่พจน์ใช้
รองลงมา นอกจากนี้การใช้โวหารประเภทอื่น ๆ ก็ใช้ในจำนวนใกล้เคียงกันทุกราย
การ การใช้โวหารที่เหมือนกันอย่างสม่ำเสมอ และสืบทอดเนิ่นนานเช่นนี้ คงมิใช่เป็น
เพราะความบังเอิญ หรือการลอกเลียนแบบกันอย่างแน่นอน

8. ผลการเปรียบเทียบทางด้านองการประพันธ์ ด้านกลวิธีของการประพันธ์
ในนิราศอิเหนากับในวรรณกรรมของสุนทรภู่ ปรากฏอย่างเด่นชัดว่า เหมือนกันทุก
ประเด็น ดังตาราง 103 - 107 เนื่องจากกลวิธีของการประพันธ์เป็นลักษณะ
เฉพาะตัวของกวีแต่ละคน และกวีที่มีความคิดริเริ่ม รอบรู้ และเชื่อมั่นในตนเองสูง
อย่างสุนทรภู่ ย่อมมีวิธีการแต่งเรื่องที่แตกต่างกันไปจากกวีคนอื่น ๆ บ้าง เช่น สุนทรภู่
มักจะเปิดเรื่องด้วยการท้าวความ และปูพื้นอารมณ์ผู้อ่าน ในนิราศอิเหนาก็ปรากฏใช้
วิธีการเช่นนี้ค่อนข้างเปิดเรื่อง ในตอนเปิดเรื่อง สุนทรภู่ก็จะเปิดเรื่องด้วยการกล่าวถึง

การแต่งกวีนิพนธ์ของท่านว่า เป็นเรื่องที่กระทำได้อย่างง่ายดาย เช่น กล่าวปิดเรื่อง
 ในนิราศภูเขาทอง ว่า "นักเลงกลอนนอนเปลาก็คเระใจ จึงว่าไรเรื่องร้างเล่นบ้าง
 เอย" นิราศภูเขาทอง โค้ชว่า เป็นนิราศเรื่องเยี่ยมของสุนทรภู่ ทั้งที่สุนทรภู่บอกว่า
 เรื่องนี้ท่านแต่งเล่นแกเหงาเท่านั้นเอง การกล่าวความอย่างเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในฝีปาก
 คนเช่นนี้ ปรากฏตอนเปิดเรื่องใน นิราศอิเหนา ด้วยถ้อยคำที่ว่า "จะสวดมนต์ตนถูก
 ดึงผูกปลาย ก็กลับกลายเรื่องราวเป็นกลาวกลอน" ความตอนนี้จะเห็นว่า ผู้แต่งกล่าว
 ถึงการแต่งกลอนของท่านว่า เป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจ และสามารถกระทำได้อย่างง่าย-
 ง่ายดายยิ่ง

นอกจากนี้ ไม่ว่าจะ เป็นกวีซีในการดำเนินเรื่อง กวีซีในการสอน หรือ
 การเลือกเรื่องสอน ในนิราศอิเหนา ก็ใช้กวีซีเหล่านี้ไม่ต่างกับสุนทรภู่ หากพบว่า
 กวีผู้แต่งวรรณกรรมเรื่องหนึ่ง ใช้กวีซีในการประพันธ์เหมือนกับกวีผู้แต่งวรรณกรรม
 อีกเรื่องหนึ่งทุกประการ เราก็เกือบจะเชื่อได้แล้วว่า กวีผู้แต่งวรรณกรรมสองเรื่อง
 นี้เป็นคนเดียวกัน และในกรณีที่ปรากฏว่า ผู้แต่งนิราศอิเหนา ใช้กวีซีในการเปิดเรื่อง
 ปิดเรื่อง ดำเนินเรื่อง สอน และเลือกเรื่องสอน เหมือนกับในวรรณกรรมของสุนทรภู่
 จำนวนเท่าเรื่อง ก็ยังปักใจเชื่อได้อย่างสนิทว่า ผู้แต่งนิราศอิเหนา เป็นกวีคนอื่นไป
 มิได้ นอกจากสุนทรภู่

ผลการเปรียบเทียบทางด้านองการประพันธ์ในนิราศอิเหนาที่เหมือนกับท่วงทำ
 นองการประพันธ์ของสุนทรภู่ในด้าน ลักษณะการแต่งกลอนสุภาพ การใช้คำและความ
 ทรนทีของกวี กวีโวหาร และกวีซีของการประพันธ์ ตลอดจนข้อวินิจฉัยประกอบ
 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ตั้งแต่ข้อ 1 - 8 ดังได้กล่าวมาอย่างละเอียด

โดยเจตนาอย่างยิ่งในประเด็นที่ นีราคิเหนา ปรากฏลักษณะที่ เขี่ยบก
 กคอน และ เขี่ยบความ กับในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ของสุนทรภู่เป็นอันมาก ย่อม
 เป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยสนับสนุนว่า หากผู้แต่งเป็นคนละคนกันแล้ว ลักษณะที่ปรากฏ
 ในวรรณกรรมคงไม่เหมือนกันใกล้เคียงอย่างสนิทแนบเนียนเช่นนี้

อาศัยเหตุผลจากข้อวินิจฉัย และผลของการวิเคราะห์เปรียบเทียบนำผลการ
 ค้นคว้าอภิปรายมาแล้วข้างต้น จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า สุนทรภู่เป็นผู้แต่งนิราคิเหนา

